

NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽAVNIH ŽELEZNIC V LJUBLJANI

VSEBINA:

Zadružništvo in mladina. — Fr. Poljanec: Konsumno zadružništvo v Franciji. — Kako volijo delegate in odbore drugod. — ŽENA IN DOM: Linolej v naših stanovanjih. — Miklavževo jutro. — KUHINJA: Kaj nam nudi živilski trg v novembru in decembru? — NAŠA ŽEGOZA: Kratko poročilo. — ČEBELARSTVO: Medeče rastline. — RAZGLEDI: Boj za zemljo. — LEPOSLOVJE: Ignac Koprivec: Umirajo. — Pravljica o gozdnem mo-
žičku. — ZADRUŽNI VESTNIK.

Dospela je nova pošiljka **flanelastih** rjuh
v raznih barvah — dolžina 220 cm

Preje Din 40--

Sedaj Din 35--

Trgovine zaprte — inventura

Opozarjamo članstvo, da bodo radi letne inventure naše trgovine v Ljubljani, Mariboru in na Jesenicah naslednje dneve zaprte:

specerijske v ponedeljek, 27. 12. popoldne in torek 28. 12. ves dan;
manufakturne pa v ponedeljek 27., torek 28. in sredo 29. 12. ves dan.

Prosimo člane, da upoštevajo to opozorilo in se pravočasno oskrbijo s potrebnim.

Nakupovalni termin

bo radi božičnih praznikov in inventure prihodnji mesec odprt že 17. decembra. Termini za odpošiljanje na progo ostanejo neizpremenjeni.

Letos kupujeta **Miklavž** in **Božiček**
otroške igrače in druga primerna darila
samo v **zadrugi**

Z A D R U G A R

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

Št. 11

Ljubljana, 20. novembra 1937

Leto XIII

Zadružništvo in mladina

V si kulturni, socialni in politični pokreti, ki so se v novjšem času porajali, so stremili in streme za tem, da pridobijo mladino, da zlasti njo navdušijo za svoje ideale, da jo v smeri teh idealov vzgojijo in jo pritegnejo k aktivnemu sodelovanju. Mladina je njihov up, od nje pričakujejo starejše generacije svežih sil, z njenim idealizmom naj se uresniči vsaj v bodočnosti to, o čemer menijo, da je začasno neizvedljivo. Neredko celo slišimo, da omladina bolj sluti in čuti pravo pot kot starejši rod. Tudi mladina sama je nagnjena k naziranj, da je njej prisojeno mentorsko in voditeljsko mesto v vseh pokrelih.

Ne moremo zanikati, da bi bila taka naziranja neosnovana. Mladina je važen činitelj pri gradnji družbe, države in kulture. Priznati pa je treba, da v nekem pogledu mladina še ni stopila na plan; še ni uzrla hvaležne in plemenite naloge: da bi se udeležovala v zadružnem pokretu. Ni to njena krivda. Zadružništvo je pokret svoje vrste. Je to kompleks gospodarskih, socialnih in kulturnih vprašanj, ki ga ni lahka rešiti. Razen tega že po svoji metodi mirnega, evolucijskega procesa mladini ne more nuditi tistega navdušenja, ki ga v njej morejo vžgati n. pr. politične doktrine.

Kakor smo dejali, ni krivda mladine, da se še ni ogrela za zadružno misel. Predaleč ji je po svoj vsebini, premalo ognja očituje v svojih metodah. Ni pa to odločilni in edini razlog, da zadružništvo v svojih vrstah pogreša intenzivnejšega sodelovanja mladine. Krivda je na nas samih, ki mnogo premalo storimo, da bi sistematsko vzgajali mlado generacijo za zadružno udeleževanje.

Zopet pa moramo priznati, da ta vzgoja ni lahka, da smo večkrat sami v zadregi, kako naj se lotimo tega podjetja. Vsiljujejo se nam pomisleki načelnega značaja, n. pr., ali nam je sploh dovoljen poseg v svobodni razmah mladega človeka; dalje, ali ne tiramo le-tega s svojo zadružno doktrino v nek tuj, njemu še nedostopen svet; in končno, če tudi pustimo vse te pomisleke ob strani, kako naj začnemo z zadružno vzgojo in propagando med mladno.

Te in podobne probleme je na 16. mednarodni zadružniški šoli v Nancyju (od 3. do 17. julija 1937) izčrpno obravnaval C. H. Barbier, urednik lista „La Coopération“ v Baslu. V svojih izvajanjih prihaja do naslednjih zaključkov:

Priznati moramo, pravi Barbier, da zadružništvo pomenja novo vrednotenje vseh stvari, tako v socialnem, moralnem in gospodarskem pogledu. Ker kapitalistično gospodarstvo starih socialnih oblik še ni popolnoma uničilo, je naloga zadružne vzgoje, da dvigne čut osebne odgovornosti posameznika. Z ozirom na vzgojo mladine pa nas ta prvi problem sili k vprašanju: Ali imamo zadrugarji pravico, vzgajati mladino k smotru, ki ni njen, nego naš? Ali ni v izrazih: vzgojiti, pridobiti mladino itd. že okrnjevanje osebnosti, prav tako, kakor stori to država, ki hoče iz dece oblikovati maledga fašista ali komunista? Ali imamo zadrugarji večjo pravico, vzgojevati mladino za zadrugarje?

V združevanju se mora izražati tudi osebnost, svoboda; to tudi tedaj, če se z njim prevzemajo izvestne dolžnosti. Toda ali je tedaj dopustno in mogoče, vzgajati mladino za zadružništvo v dobi, ko še ne more z lastno močjo doumeti in ocenjevati zadružne ideje? K tej načelni težkoči se pridružuje še druga, ki izvira iz načina, kako se zadružništvo uveljavlja in udejstvuje. Mladina hoče akcijo, odpor, boj. Vsega tega v zadružništvu ne vidi. Zadrugarji se namreč nočejo boriti proti drugim ljudem, nego se borijo samo proti drugim nazorom. Njihova borba ne gre za tem, da nasprotnika porazijo, nego za tem, da ga pridobijo. Vse to je za mladino kaj malo privlačno.

Nekateri ta moment premočno poudarjajo in menijo, da so te težave pri vzgajanju mladine za zadružništvo nepremostljive. To je pretirano. Mladino je kljub temu mogoče pridobiti za zadružni pokret. Treba jo je razumeti. Njihovo osebnost ne bo trpela, če jo vodimo, oblikujemo, vzgajamo k samostojnosti, odgovornosti. Prav nič tudi ne škodi, če ji na primeren način predočimo tudi zgolj materialne koristi, ki jih bo imela mladina od uspehov zadružnega gibanja. Saj mladina uprav današnje dni ob vstopu v življenjske poklice najbolj bridko občuti težo socialnega zla.

Vzgoja pa potrebuje vzgojitelje, prave vzgojitelje! Kdo naj bi bili ti vzgojitelji, o tem Barbier tudi razpravlja. Vendar gre preko načelnega vprašanja, najbrže zato, ker smatra to vprašanje že kot rešeno. Mi pa še nismo tako daleč. Mi si moramo to vprašanje še postaviti in hočemo nanj tudi takoj odgovoriti.

Vzgoja mladine k zadružni misli in zadružnem delu je stvar države in zadrugarjev. Če prva te naloge ne vrši v polni meri, jo morajo vršiti zadrugarji sami. Toda država ne sme odpovedati in tudi ne bo odpovedala, če ji bomo dali iniciativo. Tega pa dosedaj še nismo

storili. Prvo pa, kar moremo in moramo storiti, je, da zahtevamo obvezen pouk v združništvu od prvega razreda ljudske šole do zadnjega semestra na univerzi! Ta pouk pa naj ne bo zgolj tehnično-trgovski, nego mora biti tudi duhovno-združni.

Za sedaj naj zadostujejo samo te kratke misli. Stvar je pa tako važna, da se hočemo ž njo izčrpno ob prvi priliki ponovno baviti.

Fr. Poljanec:

Konsumno združništvo v Franciji

(Konec.)

„Le Magasin de Gros des Coopératives de France“ (M. D. G.), velika nakupovalna družba francoskih konsumnih zadrug predstavlja danes ogromen rezervoar, iz katerega zadruge črpajo svoje blagovne nabave. M. D. G. je imel konec 1936 l. 1220 članov-zadrug, 17'8 milj. fr. podpisanih deležev in 25'3 milj. fr. raznih denarnih rezerv. Minulo poslovno leto je zaključil z viškom 7'2 milj. fr., ki pa se je znižal za 3'4 milj. fr., kolikor znaša znesek, ki ga mora prispevati k sanaciji združne banke. Promet te nakupovalne zadruge je znašal preteklo leto 863 milj. fr. ali v našem denarju preko 1 in pol milijarde din. M. D. G. ima tri lastne tovarne za čevlje z letno kapaciteto 400.000 parov. V svojih tovarnah producira nadalje konfekcijo, trikotažo, milo, maslo, čokolado ter ribje, zelenjavne in sadne konzerve. L. 1922. so kupili v Einville-ju v bližini Luneville-a tovarno za sol, kjer pridelajo letno z luženjem cca 110.000 stotov soli. Celokupna lastna produkcija M. D. G.-ja znaša dosedaj letno 54 milj. fr. Za svoje standardizirane izdelke je bil M. D. G. na raznih mednarodnih razstavah že večkrat odlikovan z najvišjo nagrado.

Blago tuje produkcije nabavlja M. D. G. po agencijah, katere ima razvrščene po Franciji (7) in Afriki (5). — Francija je največji producent vina na svetu. Skoro polovico svetovne produkcije odpade nanjo. Prvo mesto pri nabavah M. D. G.-ja zavzema vino, katerega so nabavili v preteklem letu 760.000 hl. Vino razvažajo v 200 lastnih vagonih.

M. D. G. je začel obratovati l. 1906. kot mala zadruga s kapitalom 47.000 fr. in desetimi uslužbenci, pa se je sčasoma razvila v največjo nabavno centralo, ki dobavlja blago 1500 konsumnim zadrugam, ki ga razdele letno za cca 4 milijarde fr. med 2½ milijona družin. Največji odjemalec robe pri M. D. G. je

„L'Union des Coopérateurs de Lorrain“ (U. C. L.),

danes največja konsumna zadruga Francije s centralo v Nancyju. Zadruga zavzema teritorij 10. departementov, t. j. pokrajino, veliko kakor Švica. Zadruga je nastala po vojni po fuziji z drugimi regionalnimi zadrugami. Po vojni l. 1918. je imela zadruga 3.200 članov, 800'000 fr. prometa, danes pa šteje zadruga 153.000 članov in je imela lani 283 milj. fr. prometa. Povprečno zakupi torej član 1800 fr. letno, t. j. cca 3500 din, torej za 2000 din manj kot pri nas član-železničar v svoji zadrugi. Vzrok? V Franciji: izključno gotovinska prodaja, silna konkurenca trgovcev (zlasti manufakture in konfekcije), manjše število družinskih članov in boljše plače; pri nas pa kreditni sistem, večje število družinskih članov, manjša konkurenca in manjše število zadrug.

Od početka pa do danes je zadruga izplačala članom 65 milj. fr. povračil in obresti od vplačanih deležev. Zadrugni teritorij je razdeljen v štiri glavne sektorje:

Charleville	s 147 prodajalnami
Verdun	„ 146 „
Bar le Duc	„ 164 „
in Nancy	„ 335 „
Skupno	s 792 prodajalnami.

Prevoz robe oskrbuje 380 zadrugnih avtomobilov, med katerimi je 200 urejenih kot potujoče prodajalne, ki obiskujejo tedensko do 15 krajev. Centrala in glavna skladišča se nahajajo v Nancyju, ležeča ob Rhin-Marne-kanalu ter imajo direkten priključek na železniško omrežje. Zadruga ima dve lastni pekarni, prvo v Nancyju z dnevno kapaciteto 6000 kg kruha in 8000 kg peciva in slaščic. Druga pekarna se nahaja v Vogezih in producira dnevno 32.000 kg kruha. V Nancyju je tudi glavna vinska klet za 18.000 hl vina z najnovejšimi kletnimi napravami.

Članstvo je razdeljeno v 410 lokalnih sekcij, katerih vsaka voli določeno število delegatov za skupščino. Vsak član mora podpisati najmanj 1 delež za 100 fr. in zakupiti najmanj 1200 fr. letno, da dobi brezplačno francoskega „Zadrugarja“ ter da je deležen podpor. Za zadrugno propagando skrbijo trije propagandisti in dva filmska operaterja, ki so stalno na potu po zadrugnem teritoriju, kjer prirejajo propagandna predavanja ter predvajajo poleg običajnih še zadrugne filme.

Oglejmo si še na kratko efekt poslovanja minulega leta te zadruge. U. C. L. je zaključila prošlo leto z dobičkom 6'7 milj. fr., plačala skoro 20 milj. fr. davkov in taks, podprla člane denarno v 839 primerih smrti in 1978 primerih rojstva v družinah članov. Razen tega je poslala v mladinske domove in okrevališča 506 otrok. Skoro vsi

člani prispevajo ob koncu leta prostovoljno po 2 fr. od povračil za humanitarne namene. Procent povračila od gotovinskih nakupov (kreditne prodaje ne poznajo) se vsako leto menja in ne prekorači nikdar 5%. Za l. 1936. je znašal procent 2'55. Vzrok nizkega odstotka povračil je tendenca zadruga, zbrati čim večje denarne rezerve, ustvariti fundament, na katerem naj varno stoji in raste zadružna stavba.

UCL. stoji sedaj na čelu petih največjih konsumnih zadrug v Franciji, ki se vrste, kakor kaže naslednja razpredelnica:

Zadruga	Štev. član.	Promet	Število prodaj.
UCL., Nancy	153.000	283 milj. fr.	792
Union de Coopérateurs, Paris . . .	119.000	157 „ „	508
L' Union, Amiens	115.000	135 „ „	356
Les Coopérateurs de Champagne, Chateau - Thierry	72.000	118 „ „	404
Coopérative de Consommation, Strasbourg	71.000	114 „ „	172

Vzrok, da se je UCL razvila v zadrugo, ki zavzema med konsumnimi zadrugami dominanten položaj, bomo našli v solidarnosti, s katero se je v početku obmejno prebivalstvo v Alzaciji in Loreni združilo proti nemški gospodarski in politični invaziji ter se oklenilo svojih zadrug, ki so se po vojni večinoma fuzionirale z UCL. Razen tega obsega teritorij zadruga ozemlje, kjer se nahajajo ogromne industrije, rudokopi in železarne, tekstilna in lesna industrija s tisoči in tisoči delavcev, ki tvorijo veliko armado zadrugarjev. UCL je stabilen regulator cen ter ščiti male zadruga pred konkurenco velikih trgovskih družb.

Zadružne prodajalne so povečini male prodajalne, kjer se prodajajo samo neke vrste blaga. Obstojajo pa tudi takozvane „Maison d' Alimentation“, velike zadružne prodajalne, ki sličejo večjim magazinom ter prodajajo najrazličnejšo robo.

Vzporedno z zadružnimi ustanovami, o katerih je bil do sedaj govor, je potrebno omeniti tudi nekatere druge zadružne institucije, katerih delovanje je tesno povezano z delovanjem konsumnih zadrug in njih centralnimi organizacijami. Predvsem je treba imenovati „L' Enfance coopérative“, zadrugo, kateri je poverjeno zdravstveno skrbstvo zadružne mladine. Mladina domuje preko poletja v treh zadružnih mladinskih domovih. Dva domova se nahajata na deželi, tretji ob morju. Poleg mladinskih domov vzdržuje zadruga tudi taborišča, kjer si odraslejša mladina krepi zdravje. Zadruga je bila ustanovljena na pobudo pariške zadružne zveze l. 1921 ter ima najlepše uspehe na tem polju zadružne delavnosti. V letu 1921, ko so za-

čeli z letoviško akcijo, je mladež letovala skoro 4000 dni, leta 1936. pa že preko 104.000 dni. Za leto 1937. znaša proračun za letovanje 1.500.000 fr. Sredstva prispeva okoli 60 zadrug, privatniki ter država.

Kakor se mladež utrjuje zdravje v domovih L'Enfance Coop-a, tako imajo odrasli prijeten oddih v letoviških domovih zadruga „Les Hotels Coop“, katerih ima več, ob morju, na deželi in v francoskih Alpah.

„L' Agence Coop“ prirejuje zadrugna potovanja, poučne ekskurzije itd., skratka je nekaj zadrugni „Putnik“.

„L' Office central de la Coopération à l' Ecole“ prireja zadrugne tečaje in ekskurzije širom Francije, izdaja zadrugni mladinski list „Copain-Coop“ ter vobče skrbi za zadrugno vzgojo in šolanje. Zadrugništvo je danes predmet, ki se predava na skoro vseh nižjih in višjih šolah Francije. V zadrugni šoli „Ecole Coopérative François Simiand“ se predvsem izsolajo vodilni zadrugni uslužbenci.

Slednjič je treba omeniti še „Comité National des Loisirs“, ki ga je ustanovil bivši vodja mednarodnega urada dela Alb. Thomas in ki s svojimi številnimi krožki mnogo pripomore k propagandi zadrugništva.

Kakor je zadrugni duh v Franciji zajel vse sloje, tako se je zadrugništvo čvrsto uveljavilo skoro v vseh gospodarskih panogah. Te vrste nam le bežno rišejo del zadrugništva, pa vendar pričajo, da je zadrugništvo v Franciji danes tvorni element dobrin za boljši življenjski standard kot si ga je krojilo doslej človeštvo.

Kako volijo delegate in odbore drugod

Pri sestavi novega pravilnika za volitve delegatov nas je zanimalo, kako imajo to vprašanje rešeno drugod. Zato smo si pribavili podatke, ki jih v naslednjem priobčujemo.

Namen vsakih volitev je povsod, da pridejo v vodstvo zadrugnih ustanov najbolj sposobni ljudje. Pravilnik za volitve naj določi najbolj siguren sistem, da se ta cilj doseže.

Poudariti moramo predvsem veliko razliko glede izvolitve ter funkcije upravnega odbora v naših nabavljalnih zadrugah ter zadrugah v inozemstvu. Tam je upravni odbor resnična eksekutiva, kar je lahko, ker je po večini nastavljen. Izvoli ga ponekod občni zbor na predlog nadzornega odbora, — v Švici pa niti občnega zbora ne vprašajo, temveč razpiše mesto upravnih odbornikov nadzorni odbor, ki izbira po kvalifikaciji najbolj sposobne ter jih večjidel nastavi. Da bi svobodno prepuščali občnemu zboru delegatov, da on predlaga in izbira, tega nismo mogli nikjer najti.

Pri volitvi delegatov, ki naj glasujejo o bilanci in razrešnici in ki volijo nadzorni odbor, pa je postopek zelo različen. Na Češkem in v Avstriji imajo podoben sistem kot pri nas pri I. delavskem konsumnem društvu, da se namreč izvolijo delegati na članskem zborovanju, ki se vrši posebej za vsako prodajalno, kjer poroča član uprave o bilanci in važnih vprašanjih in kjer se izvoli tudi krajevni nadzorni odbor za dotično prodajalno. To se izvrši preprosto; po večini prinaša že uprava sama predlog za krajevni nadzorni odbor in za delegate. Članstvo glasuje za tak predlog ali pa stavi lasten predlog. Pri glasovanjih na članskih sestankih ni tajnega glasovanja, kakor ga ni na naših občnih zborih. Pa tudi proporca nimajo tam nikjer.

Bolj komplicirane so volitve po pravilnikih, ki smo jih prejeli iz Nemčije in Švice. Volitve vodi v Nemčiji, kot povsod drugod, upravni odbor sam ali pa upravni in nadzorni odbor skupno. V Švici imajo poseben urad, ki je odsek občnega zbora in je nekak vrhovni nadzorni organ nad upravnim in nadzornim odborom. Ta urad vodi volitve.

Volilni okoliši se ravnaajo po sedežu prodajaln. Število članov na delegata znaša 100 do 500, pa tudi več. Kandidatne liste se vlagajo v določenem terminu. Predlagatelji list imajo svojega zastopnika, na katerega se lahko vsak obrača (radi ev. popravkov etc.). Kjer je vložena ena sama lista, se volitve sploh ne vršijo in je sprejeta predložena lista.

Glasovnice se delijo v Nemčiji v prodajalnah, v Švici pa imajo člani že v nakupovalni knjižici glasovalni kupon, katerega odtrga pri volitvah član volilne komisije, član pa dobi kontrolno marko, ki jo nalepi na tisto kandidatno listo, za katero glasuje.

V Nemčiji kakor v Švici so volitve tajne, medtem ko smo videli, da so v Avstriji, Češki javne, z dviganjem rok.

Po pravilnikih iz Nemčije iz leta 1923 so imeli tamkaj uveden proporcni sistem. Sedaj, v hitlerjevski Nemčiji nimajo v „Musterstatutih“ nobenega proporca.

Pri volitvi delegatov kakor tudi pri volitvi nadzornega odbora pa imajo proporc uveden v Švici. Konsumna zadruga ACV v Švici ima 31 članov nadzornega odbora in 5 članov upravnega odbora. Pri nastavitvi upravnega odbora nimajo proporca. Pri sestavi upravnega odbora pa se povsod ozirajo na stvarne zadrugine potrebe.

Potrebujejo dobrega finančnika, verziranega knjigovodjo, dobrega organizatorja-administrativca, dobrega trgovca in kalkulanta, dobrega zadružnega ideologa in propagatorja. Temu primerno čitaš večkrat razpise: Razpisuje se mesto upravnega odbornika, ki je večš ter ima dolgoletno prakso v nakupovanju ali v propagandi.

Najrazličnejše sisteme volitev delegatov imajo torej v inozemstvu, povsod pa isti sistem in isti princip: da je treba pri izvolitvi upravnega odbora-eksekutive postopati z vestnostjo in po sistemu, kot ga ima vsak podjetnik ali ustanova pri nastavljanju aparata, ki naj vodi njegovo podjetje.

V Švici najdemo še sistem ljudskega glasovanja (Urwahl). Pri važnejših odločitvah, kot so n. pr. sprememba pravil, razširjenje obrata ali večje spremembe v zadrugi, ne glasujejo delegati, temveč direktno članstvo. Ne dopuščajo pa glasovanja o cenovni politiki, da se tako prepreči vsaka demagogija o vprašanju, ki je za nekatere člane težko razumljivo, ali radi slabega gmotnega stanja preveč zapeljivo.

Zadruge imajo drugod jasno začrtane cilje, svoje gospodarske programe, ki jih sistematično izvajajo. Gospodarskih in idejnih temeljev in načrtov si ne pustijo spodkopavati niti ne pri volilni kampaniji.

Še nekaj smo našli zanimivega: Član, ki krši grobo nevtralnost zadruge, se sme izključiti. Tam velja geslo: Zadruga zadrugarjem! Noben tujec-nezadrugar ali tuja ustanova se ne sme vmešavati. V skandinavskih državah se zadruge ne lotijo nobenega vprašanja, ki bi moglo izzvati cepljenje članov po političnem ali verskem prepričanju. Zato nimajo nikjer dvojne ali celo več vrst zadrug in prav zato imajo tudi uspehe.

Neuspehi, ki smo jih železničarji v svojih gospodarskih ustanovah doživeli, razcepljenost naših kapitalov, naših delovnih sil in našega članstva bi mogel tujec razumeti samo na ta način, če pomisli, da smo Slovani, posebej še Slovenci...

Toliko našim tovarišem v premišljevanje. H koncu pripominjam, da naš novi združni zakon, glede dosedanjega načina volitev ne predvideva nobene spremembe. Č.

ŽENA IN DOM

Linolej v naših stanovanjih

Tla pomenijo za sobo tisto, kar pomeni okvir za sliko. Če damo lepi umetniški sliki, ki zahteva svojevrsten ali pozlačen okvir, le navadnega, preprostega, bo slika zgubila na učinku. Prav tako je s sobami. Na grda, izrabljena ali slabo negovana tla lahko postavimo najdragocenejše in najmodernejše pohištvo, pa soba ne bo veliko pridobila in pohištvo bo zgubilo. Nasprotno pa je res, da prihaja v

sobi, kjer so tla lepo negovana in stene poslikane z mirno, toplo barvo, vsako še tako staromodno pohištvo, samo če je čisto in negovano, do veljave.

Parketna tla so najlepša. V mestih jih imamo že skoro v vseh stanovanjih, posebno v novejših hišah. Veliko je pa tudi še stanovanj, kjer so v sobah deske. Če so deske lepo pobarvane in so lepe gladke ter negovane kakor parketi, so taka tla še zmerom lepa. Vendar dajo taka tla dosti dela, zadoščenja pa vendar ne tistega kakor parketi.

V državah, kjer nimajo na razpolago toliko različnega trdega lesa za parkete, zelo propagirajo linolej. Linolej v spalnice, salone, jedilnice in kuhinje. V Ameriki dobimo zelo redkokdaj parketna tla. Tla so pokrita z ozkimi deščicami in pobarvana z lakom. Čistijo se z vlažno krpo ali nekim oljem. Toda tam so vsa tla pogrnjena s preprogami. Tla v milijonerjevi hiši z bogatimi perzijskimi preprogami, v manj premožnih hišah z baržunastimi in v delavskih z bombažastimi. Nepokrita tla (bare floors) pomeni tam višek revščine. V kuhinjah pa je povsod linolej.

Problem kuhinjskih tal pa pri nas menda ne bo nikdar rešen. Gospodinje imajo neko posebno dopadenje nad velimi deskami in nekak čuden užitek ob ribanju. Bela tla so res čista, toda lepa niso. Tudi belo pohištvo zgleda čisto, a ni lepo in tudi ne toplo. Bela barva je mrzla. Zato naj bi bilo tudi kuhinjsko pohištvo pobarvano z rumenkasto belo barvo, prav tako vrata in okna. Bela lesena tla so malokdaj čista. Že drugi dan so umazana. Kadar pa se čistijo, mora za najmanj 3 ure vse iz kuhinje. Potem pa je vlažno in mrzlo tisti dan v kuhinji.

V kuhinjo torej, če je le mogoče, linolej! Dober linolej ima veliko prednosti: je lahko čistljiv in elastičen pod nogami, kar pomeni zelo veliko za gospodinjjo, ki mora ves dan hoditi po kuhinji.

V linoleju se dobe danes krasni vzorci. Včasih smo jih imeli samo v dovršenih oblikah kot preproge, danes pa ga dobimo na metre v različnih vzorcih. Za kuhinje in tiste prostore, v katerih se veliko kretamo, je priporočljivo voliti vzorčast linolej. Na gladkem linoleju se pozna vsak prašek in stopinja. Za sobe pa imamo lahko čisto gladek linolej v eni barvi. Preko takega linoleja imamo lahko tudi preproge. Preproge zahtevajo enostavna tla, ker so že same na sebi dovolj pestre.

Polaganje linoleja je delo strokovnjaka. In še takrat se je treba prepričati, če je ta strokovnjak res dober delavec. Če linolej ni dobro in natančno položen, če je ostal pod njim zrak ali kaj drugega, se bo kmalu začel krčiti in lomiti. Domač človek naj se tega dela ne loti sam, ker mu ne bo kos.

Linolej ima posebne zahteve: gladka in čista tla, nobenih vdolbin in grč. Če polagamo linolej na stara tla, jih moramo pustiti nanovo ostružiti. Ko je linolej umerjen in urezan, namažemo lesena tla z nalašč zato pripravljeno pasto. Na to pasto položimo linolejevo podlogo: velike pole mehkega papirja, enakomerno razdeljene po tleh. Plast papirja mora biti 3—5 mm visoka. Ko se je papir na tleh dobro pritrdil in posušil, namažemo papir na debelo s pasto in nato šele položimo linolej. Sem pa tja je treba potisniti v linolej mali brezglavni žebliček. Ko je linolej dobro položen, valimo po kuhinji težek lesen valjar, da temeljito izravna linolej in izloči zrak, če bi bil ostal pod njim.

Linolejeva podlaga je kakor blazina pod nogami. Mehko in prožno se hodi, pa tudi odpornejša so taka tla.

Ponekod izdelujejo tudi že tak linolej, ki ne potrebuje podlage. V tovarni je že vse pripravljeno za polaganje. Na hrbtu linoleja se drži debela mehka masa. Pred polaganjem se tak linolej na hrbtu samo zmoči in masa se spremeni v sprijemljivo milnico, ki se dobro spoji z lesenimi tli.

Čiščenje linoleja je zelo preprosto. V sobah ga čistimo s pasto za parkete, v predsobi in kuhinji pa ga brišemo z vlažno krpo in nato posvetimo še s suho. Za kuhinjski linolej se dobi tudi neke vrste lak, s katerim se linolej prevleče. Taka tla se potem lahko tudi ribajo, če je potrebno.

Bodisi da stanujemo v skromnem stanovanju, lepi vili ali razkošni palači, povsod so tla zrcalo stanovanja. Lepa tla privlačujejo, grda odbijajo.

L. Megličeva.

Miklavževo jutro

Miklavž je največji otroški praznik v letu. Toda kakšen praznik bi bil to zanje, če bi jim starši ne znali pričarati vse njegove poezije. Starši, ki jim je veselje njihovih otrok res pri srcu, sami komaj pričakujejo tega dne. Skupaj z otroci se veselijo Miklavža. Tako iz srca ne prihaja menda nobena molitev, kakor otroška na večer sv. Miklavža. Miklavževa želja je, da gre zgodaj spat in da hitro zaspi. In prav takrat otrok ne more zaspiti, ker v njem vse drhti od prijetnega pričakovanja in od želje, da bi morda le vsaj za hip videl tega čudovitega svetnika.

Miklavžev dan bi moral biti praznik za vso rodbino. Posebno važno je jutro tega dne. Zajtrk naj bi se serviral na lepo pogrnnjeni mizi in člani naj bi prisedli vsi hkratu, že umiti, počesani in oblečeni. Na sredi mize naj bi bila naložena Miklavževa darila, zavita v rdeč ali črn svilen papir. Okrog vsakega darila naj bi bil privezan rdeč

trak, ki bi bil speljan preko belega namiznega prta pod krožnik dotičnega, komur je to darilo namenjeno. Trak pritrdimo z malim ročnim žebličkom. Ko je zajtrk končan in miza pospravljena, sme vsak in po vrsti potegniti za trak in pritegniti k sebi svoje darilo. Koliko sladkega pričakovanja je še med zajtrkom. Prav tako si lahko olepšamo tudi božično jutro, ko razdeljujemo darila, ki jih je Božiček pustil pod božičnim drevescem.

Neka stara kmetška žena je nekoč rekla: Če boste zapustili praznike vi, bodo tudi prazniki zapustili vas!

V pričakovanju Miklavža, Božiča in Novega leta, so v združni trgovini nanovo izpolnili zalogo predmetov, ki prihajajo v poštev kot darila.

Blago za smučarske obleke v rjavi, sivi in modri barvi, volnene puloverje ali sviterje, nogavice, rokavice, šali, prave smučarske čevlje v vseh velikostih in kompletne smuči za otroke, dame in gospode.

V galanterijskem oddelku čakajo na Miklavža in na svoje bodoče male mamice punčke, ki jokajo in kličejo „mama“. In medvedki, ta najljubša igrača otrok vsega sveta. Prav radi te čudovite ljubezni do malega kosmatinčka je dalo neštetim svetovno znanim slikarjem pobudo, slikati otroka z medvedkom v tolikih različnih primerih. Pa žoge, trobente in druge žive igrače, ki jih otrok potrebuje in želi. Za nekoliko večjega otroka, so sanke posebno veselje. Za še večje, smučke in oprema.

KUHINJA

Kaj nam nudi živilski trg v novembru in decembru?

V zelenjavi: krompir, cvetača, beli in plavi ohrovt, sladko zelje, rumena koleraba, sladka repca, rdeča pesa, špinača, hren, zimska endivija, cikorija, korenjček in kislo repo in zelje.

V sadju: jabolka, hruške, kostanj, oranže, limone, banane, grapefruit.

V divjačini: zajca, srno, divjo raco, divjo gos, fazane itd.

Divji zajec v kvaši.

* * *

V pol litra vode, kateri smo dodali po okusu kisa, kuhamo pol ure: stolčene brinjeve jagode, čebulo, peteršilj, zeleno, korenjček, celi poper, različne dišave in materino dušico. Ko je kvaša ohlajena, položimo vanjo zajca in ga pustimo na hladnem 2 dni. Drugi dan je treba kvašo prevreti in hladno vlitii spet na zajca.

Par ur, preden vtaknemo zajca v peč, ga vzamemo iz kvaše, nasolimo in pretaknemo z rezanci slanine. Ko ga položimo v ponev, ga oblijemo z vrelo mastjo, juho ali kvašo, prav nazadnje pa še s smetano. Če omaka ni dovolj kisla, dodamo še kvaše. Namesto vode in kisa za kvašo vzamemo lahko tudi polovico vode, polovico cvička. K zajcu serviramo rahle kruhove cmoke.

Divji zajec na škotski način.

Zajca razrežemo na primerne kose in jih vložimo v globoko skledo in zalijemo z vrelo vodo. Skledo dobro pokrijemo in pustimo tako stati eno uro. Ko je voda ohlajena, vzamemo iz posode posamezne kose in jih osušimo. Tako pripravljen zajec se zdi pozneje, ko je pečen, da ima okus po piščancu.

Osušene dele nato rumeno opečemo v masti. Potem dodamo nekaj zrezane čebule, jo malo popražimo, zalijemo vse skupaj z dobro skodelico juhe in kuhamo eno uro. Končno dodamo še dišave, pol skodelice riža in na četrтинke zrezan paradiznik ter kuhamo, dokler ni riž mehak. Paziti moramo, da je v ponvi dovolj vode, ker je riž precej potrebuje.

Hrbet ali stegno od srne v kvaši.

Kvašo pripravimo kakor za zajca. Pri pečenju ga polivamo z juho, mastjo ali kvašo. Pečemo ga dve uri.

Marinirana srna.

Stegnu izločimo kosti in ga odrgnemo s stolčnimi brinjevimi jagodami in smrečjimi iglami. Obložimo ga z narezano čebulo, peteršiljem, zeleno, korenjem, celim poprom, dišavo in materino dušico. Nato ga zavijemo v prtič, namočen v kisu in ga pustimo tako 2 dni. Preden ga vtaknemo v pečico, mu odstranimo zelenjavo in dišave, ga osolimo, pretaknemo s slanino in oblijemo z vrelo mastjo. Nadaljnji postopek je kakor pri zajcu. V smetano zmešamo malo moke in jo dodamo omaki. Po okusu lahko tudi malo vina.

Kostanj v snegu.

Kostanj skuhamo s kumino v nekoliko osoljeni vodi. Ko je kuhan mu odstranimo rjavo kožo, ga pretlačimo in osladimo s sladkornim prahom. Kostanj naložimo na krožnik in ga obložimo s stepenim beljakom, kateremu smo primešali nekoliko marmelade ali tolčene smetane.

Kostanjevi bonboni.

$\frac{1}{4}$ kg kostanja, 6 dkg čokolade, $\frac{1}{4}$ čaše vode, $\frac{1}{8}$ kg sladkorja, sneg enega jajca. Kostanj skuhamo, olupimo, pretlačimo skozi sito, dodamo sladkor, raztopljeno čokolado, vodo in sneg, napravimo oblike bonbonov in jih na papirju spečemo v pečici.

Kostanjeva torta.

Potrebuje: $\frac{1}{2}$ kg kuhanega, olupljenega in pretlačenega kostanja, dve plošči zribane čokolade, nekaj žlic drobtin, moke in pecilnega praška.

Moko, čokolado, drobtinice in pecilni prašek dobro zmešamo. V skledi mešamo 4 rumenjake in sladkor. Ko naraste, dodamo pretlačeni kostanj, dobro zmešamo in dodamo še sneg štirih beljakov, nato pa še mešanico iz moke, drobtinic itd. Zmes zlijemo v dobro namazan model in spečemo. Ko je torta ohlajena, jo prerežemo v dve plošči, jih namažemo v sredi s stepeno smetano, položimo skupaj in torto tudi po vrhu namažemo s smetano.

Preprosto napravljen, a jako dober orehov kruh.

Potrebujemo: 2 skodelici bele večkrat presejane moke, 2 skodelici pšenične moke z otrobi, čajno žličko soli, 4 žličke pecilnega praška, eno skodelico sladkorja, 2 skodelici mleka, eno jajce, eno skodelico sladkorja, eno skodelico drobno sesekljanih orehov, pol skodelice drobno zrezanih rozin in soli.

Moko, sol, pecilni prašek in sladkor dobro zmešamo in večkrat presejemo. Dodamo dve skodelici moke z otrobi. Počasi dodajamo mleko in dobro utepeno jajce ter vse skupaj dobro zmešamo. Končno še orehe in rozine. Zmes vlijemo v dobro namazan model za kruh in pustimo stati na toplem 20 minut. Pečemo eno uro.

NAŠA ŽEGOZA

Kratko poročilo

1.) Koze.

Dne 22. septembra smo letos zaključili dodeljevanje koz. Doslej smo oddali članom v rejo proti vrnitvi potomstva 29 saanskih in 20 domačih solčavskih koz ter 7 saanskih in 2 solčavska kozla. Koze, ki smo zadnje razdelili (solčavske — rjavordeče barve), so bile vajene paši, na hlevsko rejo in našo travo jih je treba še privaditi. Če nočejo jesti, jim dajte nekaj pelina. Pasle so se v čredah, zato so morda nekatere že breje. Opazujte jih! Starosti živali razberite iz reverzov, ki vam jih bomo te dni dostavili v podpis. Zapomnite si, da tudi koza pri gobcu molze! Rada ima spremembo hrane. V jesenskih mesecih se koze „prskajo“ in jih je treba pripustiti h kozlu. Zadrružne koze smete pripustiti samo h kozlu enake pasme, da se ohrani pasma čista. Plemenske kozle imajo:

Pasma	Kraj in naslov	Ime skrbnika	Je član
Saanska	Rakek šte. 181	Iindihar Franc	„Žegoze“
„	Logatec — čuvajnica 692	Istenič Janez	„
„	Hrastje 14 pri Ljubljani	Ježek Ivan	„
„	Bresternica 31 pri Mariboru	Gobec Ernest	„
„	Čakovec, Tyrševa ul.	Orel Alojzij	„ *
„	Čušperk, postaja	Lužnik Mihael	„ *
„	Ptuj, Spodnji Breg	Lenarčič Franc	„ *
Solčavska	Polzela šte. 34	Naberznik Martin	„
„	Maribor-Dev. Marija na Brezju	Barl Viktor	„
Saanska	Domžale, Industrijska 24	Pavlič Franc	R M. Ž.
„	Repnje p. Vodice	Drešar Jakob	„

* Letos še ni za oplemenjevanje.

Pasma	Kraj in naslov	Ime skrbnika	Je član
Saanska	Kočevje	Hren Jernej	R. M. Ž.
„	Stražišče pri Kranju	Hobič Janez	„
„	Ruše	Borovnik Filip	„
„	Volčja jama p. Litija	Kaplja Marija	„
„	Kamna gorica pri Ljubljani	Poljanec Jožef	„
„	Dobrna pri Celju	Banovin. zdraviilšče	—
„	Gorje pri Bledu	Hireš Marija	—
„	Nad Senožetami-Slov. Javornik	Kapus Mihael	—
„	Moste pri Ljubljani, Prešerno- va ulica 1	Hireš Karl	—
„	Dobropolje	Šteh Ivan	—
„	Spodnja Zadobrova 45, — p. D. M. v Polju	Primar Franc	—

Te vam priporočamo. Seveda pa smete gnati koze tudi k drugim kozlom, ki so iste pasme kot koza. Rejec zadruginega kozla sme pobirati za vsako pripustitev od člana Žegoze 10'— Din, od drugih pa 15'— Din. Ta denar je njegov. Če pripelje član Žegoze kozo k zadruginemu kozlu in plača Din 10'—, se pripustitev ne sme zabraniti, razen iz zdravstvenih razlogov. Vsak član je dolžan vsakokrat sporočiti zadrugi pismo (z dopisnico) dan pripustitve in h kateremu kozlu je gnal zadrugino kozo, tudi če kozel ni od zadruge.

Generalno direkcijo smo prosili za dovoljenje, da bodo smeli naši člani koze k pripustitvi in domov brezplačno voziti po železnici. Na žalost rešenja do sedaj še ni. Ko dobimo odlok, bomo vse kozjerejce takoj obvestili. Prihodnjo spomlad bomo delili le koze-mladice, saanske in solčavske pasme, ki izhajajo od naših najboljših mlekaric. Živali bomo dali samo onim članom, ki bodo imeli svoj delež cel vplačan. Zato opozorite tovariše, ki hočejo na cenen način dobiti dobre živali mlekarice, da se pravočasno vpišejo in bo plačilo deleža mogoče v obrokih (10 krat po 10 din).

2.) Kunci.

Sedaj redijo železničarji pri nas okrog 500 angorcev. Mnogi imajo tudi druge pasme, mnogi imajo mešanice, vse brez pravega smotra. Pomnite: Reja kuncev je gospodarska samo, če vam daje kunec meso in volno ali pa kožušček in meso. Priporočamo, da redite angorce, ki dajejo razen mesa še volno, potem pa tudi francoske ali nemške ovnače, ki dajo mnogo mesa pa velik in gost kožušček. Priporočajte jih za rejo tovarišem. Za osvežitev krvi teh pasem bo poskrbela Žegoza, nabavila bo nove plemenjake in jih bo dodelila

samo zanesljivim rejcem. Imena teh rejcev bomo razglasili. Angorsko volno bomo začeli sprejemati 1. XII. 1937, izplačevali jo bomo pa po pregledu še-le ob kraju decembra 1937. Razdobja od štirih tednov se bomo držali tudi pozneje.

Opozarjamo vse, da letos ne sprejemamo kuncev za vračilo, ker zanje nimamo prostora. Prihodnje leto bo tudi to urejeno.

3.) Perutnina.

Lahko oddamo še eno družino Rhode Island in eno družino Plymouth Rocks. Sporočite želje z dopisnico ali se zglasite v združni pisarni (Nabavljalna zadruga v Šiški, II. nadstropje, dnevno od pol treh do pol štirih, razen ob sobotah in nedeljah). Valjenje bomo začeli zelo zgodaj spomladi. Sporočite nam glede valjenja pravočasno svoje želje. Valilnik bo v obratu celo spomlad.

4.) Pletenje.

Na lep razvoj pletenja moremo računati še-le, ko bo naša predilnica delala in ko bomo nabrali več naročil. Tedaj bomo tudi pozvali pismo po redu vsako članico pletiljo.

5.) Sadjarstvo.

Zima je čas, da očedite drevje. Pred zimo zavarujte drevje proti zajcem. Žegoza lahko za malo odškodnino članom posodi še nekaj vrtnih škarij in drevesnih žag. Interesenti naj pridejo po orodje osebno.

Upravni odbor.

ČEBELARSTVO

X. R.:

Medeče rastline

Ni čebelarja, ki bi ne želel, da dobi čimveč medu. — Donos medu pa je odvisen v prvi vrsti od paše in vremena, potem pa tudi od razumnega čebelarjenja. Čebele nabirajo med na rastlinah, katerih je mnogo bodisi po travnikih ali po gozdih in poljih. Nekaterе rastejo divje, druge goji zopet kmet za svojo korist. Čas in trajanje cvetenja sta v raznih krajih različna; v naši ožji domovini trajata 8—9 mesecev, v višje ležečih krajih seveda manj. V tem času, to je od spomladi do jeseni, imajo čebele dovolj paše, seveda, če vreme dopušča, Toča, mraz, in dolgotrajno deževje ne deluje ugodno na uspevanje rastlin. Razumno negovanje čebel je stvar čebelarja, a na vreme žal ne moremo vplivati.

Čebelarji so se že od nekdaj zanimali, na katerih rastlinah nabirajo čebele sladki sok in cvetni prah. Narava sama je dobro poskrbela, da dajejo čebelam dobro pašo mnoge divje rastline, kakor tudi mnoge kulturne, vzgojene po kmetu na polju, v vrtu in sadovnjaku. —

V vsakem kraju si sledi od spomladi do jeseni nekoliko glavnih paš, ki jih označujemo z eno ali več vrst rastlin, ki se pojavijo v veliki množini ter ob cvetenju nudijo čebelam zelo bogat vir hrane. N. pr. paša na sadnem drevju traja pri nas nekako mesec dni. To pašo daje naše sadno drevje po vrsti, kakor cvete: češnja, breskev, marelica, sliva, hruška, jablana in kutina. Ob ugodnem vremenu izkoristijo čebele vse vrste sadnega drevja. Če traja zima dolgo, cvete vse vrste sadnega drevja skoro istočasno, paša se zakasni in traja seveda manj časa.

Istočasno s to pašo, ob ugodnih pomladih še pred njo je paša na vresju, v krajih, kjer je tega res mnogo. Žal, je ta paša izkoriščena le redkokdaj, ker ji nagaja nestalno pomladansko vreme.

Za pašo na sadnem drevju sledi akacijina, potem lipova paša itd. V času med dvema glavnima pašama je še vedno dosti paše na raznih divje rastočih, deloma tudi na kulturnih rastlinah, ki tedaj cveto. Da čim boljše izkoristijo pašo, prevažajo napredni čebelarji svoje čebele v kraje z obilno pašo.

Ker lahko ta ali ona glavna paša vsled neugodnega vremena zataji, kar je seveda v veliko škodo čebelarjevo, se mnogi čebelarji zanimajo za saditev in gojenje medečih rastlin. Razne vrste sorodnih si rastlin cveto v različnih časih; če zataji n. pr. paša na zgodnjem sadnem drevju, ni da bi morala tudi na kasnem ter se izguba vsaj nekoliko nadomesti. Na drugi strani pa hoče napreden čebelar med glavnimi pašami izpolniti praznine z rastlinami, ki tedaj cveto. Iz izkušnje vemo, da obiskujejo čebele stalno ono vrsto rastlin, ki številno in po bogastvu hrane prevladuje na nekem kraju. V nasprotnem primeru pokažejo nestalnost, nabirajo tu in tam. Mnogo dreves in grmovja, ki se sade po mestnih ulicah in parkih, ima cvete, ki nudijo čebelam mnogo sladkega nektarja. Če se kdaj že sade drevo-redi, parki ali slični nasadi, naj se zasade v prvi vrsti z medečimi drevesi in grmi. V drevoredih naj se sade razne vrste dreves, seveda ne pomešano. Če se tako drevje razumno goji in ne obsekava in v živo obrezuje, traja do 100 let in še delj. Veliko število dreves da obilno pašo, a razne vrste cveto v raznih časih, tako imamo paše skozi celo leto. N. pr. cvete mlečni javor v aprilu, navadni javor v maju, konec maja divji kostanj, lipa v juniju, enako pajasen (*Ailanthus glandulosa*), konec junija gledičija, a pamela v avgustu in septembru.

Dolžnost čebelarjev je, da se pobrigajo in dosežejo pri občinskih in mestnih zastopstvih, da se pri saditvi drevoredov in drugih nasadov jemljejo v poštev rastline, o katerih zanesljivo vemo, da dajo čebelam dobro pašo.

Ogromno področje, ki bi se moglo izkoristiti s saditvijo medečih rastlin, so železnice. Tu je pa dolžnost nas železničarjev-čebelarjev, da izposlujemo pri svojih oblasteh, da se pri okraševanju objektov gleda tudi na potrebe čebelarjev. Akacija naj se sadi ob progah, lipe radi lepe visoke krošnje po postajah, enako javor, pajasen in sadno drevje; nizke vrbe, krhlika, pamela itd. tam, kjer žice in druge naprave ne dovoljujejo visokih dreves.

Še en razlog je, zakaj naj sadimo medonosno drevje. Intenzivno obdelovanje zemlje izkorišča vso površino zemlje do skrajnosti. Vsled tako vestnega obdelovanja polja, zmanjkuje po poljih razen plevel, ki bi dajal čebelam še dosti paše. Pri nas sicer še ni take težave za čebele; mnogo je še divjega rastlinstva, toda vsled stalnega napredovanja v poljedelstvu in racionalnega izkoriščanja zemlje, je potrebno, da izkoristimo izkušnje naprednejših narodov ter se pobrigamo že sedaj za bodočnost, zbirajoč skušnje v sajenju medečih rastlin, posebno dreves — ko ni že paše za čebele pri zemlji, naj je bo vsaj nad zemljo.

Priden čebelar, ki ima vrt, bo tudi v tem zasadil rastline ne samo za okras, ampak tudi za korist čebelam. Ravno na tako majhnih površinah, kakor so naši vrtički, se more nuditi čebelam dobra mešana paša, vsaj za prehodno dobo med glavnimi pašami. Na tem področju smo žal še v neznanju. Po raznih tujih knjigah — domačih itak nimamo — se omenjajo razne rastline kot dobre medonosnice, toda, ko jih zasadimo, se neredko razočaramo. Ni vse res, kar je napisanega v knjigah, toda če se razočaramo, nimamo prav, da se takoj jezimo na pisatelja, ker je krivda lahko tudi drugje. Neka rastlina je n. pr. dobra za čebele v gorskih krajih, dočim ni v nižinah nič ali pa prav malo vredna. Uspeh moremo tu doseči le s sodelovanjem vseh čebelarjev. Ni se treba bati gojiti to ali ono rastlino — za poskus seveda le v majhnem obsegu. Obenem treba v vrtu pridno opazovati in zapisovati, kdaj začne ta ali ona vrsta cveteti, kako dolgo cvete, kakšno je vreme ob cvetenju, kako se obnašajo do njih čebele itd. Take zapiske pošljite naši čebelarski zadrugi, ki jih bo radevolje zbirala, čuvala in ob svojem času izročila strokovnjaku, da jih obdeli. — Seveda mora biti opazovalec zelo vesten in zanesljiv, da zapiše samo ono, kar je res in sigurno opazoval.

Razen dreves sadimo torej v vrtu še razne zeli, to je enoletne in večletne rastline. Med enoletnicami je mnogo vrst, katere čebele prav pridno obiskujejo, kakor n. pr.: modra in bela plavica, šeboj, razne

vrste sončnic (*Helianthus*), črnika, boreč, vrtni grintavec, čebelarjem dobro znana facelija, turšek itd. Enoletnice je lahko vzgojiti iz semen, često se sejejo takoj na grede, cveto lepo ter ni z njimi mnogo skrbi. Od dvoletnic naj omenim le zvončnico ter slej z enostavnimi cveti.

Važnejše mesto zavzemajo trajnice, katerih prednost je v tem, da zahtevajo samo enkrat strošek za nabavo, a z leti uspevajo vedno bujnejše in silno cveto. Treba jih je le okopavati, pleti, privezovati h količkom ter jim rezati odcvetele vejice. Med trajnicami je mnogo vrst, ki so preizkušene kot dobra čebelna paša, še celo več jih je kot med enoletnicami. Omenim le nekatere, kot: svilnica, despik, božur (potonka) z enostavnimi cveti, mak itd. Seveda treba tudi pri trajnicah nabirati izkušnje. Ne vemo še, kdaj cveto posamezne trajnice v tem ali onem kraju, kako uspevajo pri nas. Preizkusiti treba, kako se obnašajo čebele do njih, posebno do onih, ki so v tujih strokovnih knjigah označene kot medonosnice. —

Toliko za sedaj, a v bodoče bom opozoril vsak mesec čebelarje na rastline, ki bodo v dotičnem mesecu cvetele in medile, seveda če mi bo g. urednik naklonil potrební kotichek v „Zadrugarju“.

RAZGLEDI

Sotošek Janko:

Boj za zemljo

Kri goni kolesa svetovne zgodovine“, se je izrazil pred leti Mussolini. Pretaka pa se kri največ za zemljo, ki pomeni državam bogastvo in moč. V tej borbi zmaguje tisti, ki je močnejši in srečnejši, pravica slabejšega se ne upošteva. Iz tega neizprosnega dejstva si je mogoče razlagati in razumeti sedanjo politično razdelitev naše zemlje.

Politični razvoj v Evropi že dolgo ne dopušča večjih osvajalnih podvigov trajnega značaja. Velike duševne sposobnosti in iz tega izvirajoča visoka civilizacijska stopnja pa je omogočila Evropecem, da so na prehodu iz srednjega v novi vek začeli z uspehom osvajati prekomorske dežele. Takrat so evropske države prehajale iz prirodnega gospodarstva v denarno in so zato potrebovale vedno več dragih kovin. Veliko je bilo povpraševanje po dragocenih tkaninah in dišavah indijskega in kitajskega izvora, s katerimi so seznanili Evropo križarji. Toda tedaj so ovirali trgovino z luksuznimi predmeti Turki, ki so se polastili prednjeazijskih pokrajin. Zato so začeli Španci in Portugalci iskati neposredne morske zveze z bogato Indijo. Italijan

Krištof Kolumb jo je skušal doseči v zapadni smeri in je pri tem odkril Ameriko, kmalu za njim pa so prišli Portugalci okoli Afrike v Indijo.

Hitro po teh odkritjih je prišlo med evropskimi narodi do borbe za posest prekomorskih dežel ali kolonij, ki se nadaljuje še danes. V tej tekmi je prihajalo vedno bolj do izraza, da morejo stalno obdržati velika kolonijalna ozemlja le take države, ki so notranje enotne in močne na morju. V teku stoletij so si pokorili Evropci z oboroženimi intervencijami in pogodbami obe Ameriki in Avstralijo, Azija pa je postala le deloma njihov plen, ker so se tu njihovi ekspanziji postavile uspešno v bran stare kulturne države.

Glavni vzroki pridobivanja kolonij so gospodarskega značaja. Najstarejša kolonizacijska naroda Špance in Portugalce je privedel v prekomorske dežele predvsem pohlep po zlatu in srebru ter težnja po monopolizaciji trgovine z dišavami in dragimi tkaninami. Močna je bila pri njih tudi želja po širjenju krščanske vere v novoosvojenih pokrajinah. Špancem in Portugalcem so sledili Holandci, Francozi in Angleži že v začetku 17. stol., dočim so se drugi narodi začeli spuščati v kolonialno politiko šele v 19. stol. Le Rusi so se začeli že konec 16. stol. širiti v Sibirijo in si tam pridobili razsežno kolonizacijsko področje velike vrednosti. Vsem tem narodom je bila skupna želja po neposrednem izkoriščanju kolonij za prospeh trgovine in za izseljevanje. Kapitalisti so naložili v njih velike vsote z ogromnim dobičkom. Sporedno z razvojem svetovnega gospodarstva je vedno bolj rasel pomen kolonij kot področij, iz katerih dobivajo države z močno industrijo razne sirovine, razpečujejo pa v njih industrijske izdelke.

Gospodarsko blagostanje držav, ki so si pridobile kolonialno posest, se je zelo dvignilo, zato ni čuda, da igrajo v svetovni zgodovini novega veka kolonialni konflikti odločilno vlogo. Da se splača biti v posesti kolonij, se vidi že iz položaja, ki pripada sedanjim kolonialnim državam glede razpolaganja z dobrinami svetovnega pomena. Vzemimo n. pr. Britanski imperij. Ne oziraje se na velike deleže v produkciji žita in volne, odpade na imperij več kot polovica svetovne produkcije kakaoa, ena tretjina čajne žetve, skoro vsa juta, blizu polovica vsega kavčuka ter precej čez polovico svetovne produkcije zlata. Kakšnega pomena je to glede preskrbe matične zemlje Vel. Britanije s hrano, industrijskimi surovinami, za razvoj trgovine in sploh za ugodno gospodarsko stanje, je pač jasno. Tudi pri drugih kolonialnih silah predstavlja zunanja posest močno okrepitev njihovega gospodarstva in s tem tudi politične moči.

Prvi državi, v katerih je državna oblast zavedno in po načrtu izvajala kolonialno politiko v modernem smislu, sta bili Španija in Portugalska. Toda izkrjaveli sta na svoji oceanski politiki, kajti

njune sile niso zadoščale za obrambo in razvoj kolonij in za ohranitev vodilnega položaja v Evropi. Vedno bolj so jih izpodrivali Francozi, Holandci in Angleži. Največjo izgubo pa sta utrpeli z odpadom svojih ameriških kolonij v prejšnjem stoletju. Od svojega nekdanj ogromnega kolonialnega imperija je Španija ohranila le neznatne kolonije v Afriki, Portugalska pa je uspela, da je obdržala zlasti razsežne kolonije v Afriki, ki pa so portugalske le še po imenu, dejansko pa v angleških rokah.

Holandska kolonialna oblast je obsegala v 17. stol. velike dele Amerike, Afrike in Azije, toda Holandska je bila številčno prešibka, da bi mogla vse to obdržati. V njihovi posesti je ostal do danes le največji del bogatega Malajskega otočja, drugo pa so jim vzeli večinoma Angleži. Ti so od začetka 17. stol. pa do konca 19. stol. vodili ogorčene boje s Francozi za prvenstvo v kolonijah in jih odločili v svojo korist. Otoška lega njihove domovine je omogočala Angležem, med katerimi je zavest o vrednosti kolonij najmočnejše prodrla, da so svoje zunanjepolitično prizadevanje usmerili predvsem v pridobivanje kolonij in posegali v evropske razmere le toliko, kolikor se jim je zdelo potrebno, da se ne bi porušilo „ravnotežje sil“. Francozi pa so zasledovali dva cilja: nadvlado v Evropi in v kolonijah, bili pa so za to dvojno nalogo prešibki. V teh bojih je postala Vel. Britanija prva kolonialna sila sveta, dasi so konec 18. stol. odpadle nekatere njene kolonije v Severni Ameriki in se ustanovile Združene države Ameriške. Po svetovni vojni se je Britanski imperij še povečal za največji del bivših nemških kolonij in za obsežne predele, ki so prej pripadali turški državi. V vseh delih sveta so obširne pokrajine pod angleško nadoblastjo, Avstralija in Nova Zelandija pa sta angleški v celoti.

Kljub temu, da je morala prepustiti Vel. Britaniji velik del svojih kolonij, je Francija danes druga največja kolonialna sila sveta. Njene najvažnejše kolonije so v Afriki in v Zadnji Indiji.

Starim teritorialnim narodom so se v 19. stol. pridružile Združene države ameriške, ki so zadale zadnji udarec španski kolonialni posesti z zasedbo raznih otočij v Tihem oceanu in v Zahodni Indiji. V Afriki pa je prišla v belgijske roke ena najbogatejših afriških kolonij, ki obsega kotlino reke Konga, pač le zaradi križanja interesov med Vel. Britanijo, Francijo in Nemčijo.

Šele v 19. stol. so utegnile poseči po kolonijah Nemčija, Italija in Japonska. Temu je iskati pri Nemcih in Italijanih vzroke v neugodni legi vstran od Atlantskega oceana in v politični razkosanosti. Nemci so si ustvarili precejšnjo kolonialno posest največ v Afriki, deloma pa tudi v Malajskem otočju in v Mikroneziji v Tihem oceanu. Po svetovni vojni pa so vse to izgubili. Italija je do svetovne vojne z

velikimi žrtvami osvojila malovredne pokrajine v Afriki. Kljub temu, da je stopila v borbi proti centralnim silam na stran antante, je bila po zaključku vojne prezrta pri razdelitvi kolonij. Uspelo pa ji je pred kratkim osvojiti Abešinijo, od katere upa imeti velike koristi. Japonsko prizadevanje po kolonijah, ki je prav tako kot nemško in italijansko mladega datuma, je zelo otežkočeno zaradi hude konkurence. Največje uspehe so dosegli v borbi s Kitajsko, katera je danes zopet na tem, da jim bo morala prepustiti bogate pokrajine.

Zaradi vedno večjega števila kolonialno politiko vodečih držav in pomanjkanja zemlje, ki bi se še mogla razdeliti med nje, je zlasti zadnjih 5 let naraslo število političnih trenj, konfliktov in vojn. Danes stoji kolonialno vprašanje v ospredju svetovne politike. Največjo aktivnost kažejo pri tem Nemčija, Italija in Japonska. Temu je glavni vzrok, ker so te države zelo industrializirane, primanjkuje pa jim surovin. Močan motiv njihove kolonialne politike je tudi prenaseljenost prebivalstva v domovini. Nemci označujejo sebe, Italijane in Japonce kot „Volk ohne Raum“ (narod brez prostora), ki da se morajo razširiti, sicer bodo eksplodirali. Sedanja porazdelitev kolonij je po njihovem mnenju nepravilna, zato zahtevajo z vedno večjim podarkom svojim potrebam odgovarjajoče deleže kolonialnega ozemlja.

LEPOSLOVJE

Ignac Koprivec:

Umirajo

Moj Jezus, ne vzemi mi še tega! — Najmlajši je... Pusti mi ga za pomoč na stara leta, saj sem Ti jih dala že toliko...

Liza Košenjak, srednja želarica v Trebežih, je klečala v družinski sobi pred podobo Krista, si pritiskala na oči predpasnik in hlipala, da so se ji ramena potresavala, v stranski spalnici pa ji je umiral poslednji otrok, sin Franc, ki je komaj odrasel šoli.

Vsi so ji pomrli v tej dobi, s šestnajstim letom, kakor bi smrt hotela videti, kako doraščajo in se razvijajo. Drugega za drugim je podavila, kaj ji je bilo mar materinih solz, prošenj in joka, ki se je ob večerih razlegal nad vasjo kakor kriki ranjene živali, — tega, poslednjega, pa je hotela ubiti polagoma, počasneje kakor ostale, da bi popolnoma izmučila Lizino srce, tisto mehko srce, ki je živelo le za otroke, in ni poznalo ničesar razen ljubezni.

„Usmili se... Pusti mi ga...“ je ječala ter stezala roke proti sveti podobi, Krist pa jo je gledal trdo in mirno kakor bi ne imel

tolažbe zanj. — Mrzlo ji je zletelo skozi telo, da je vzdrgetala. — „Morda pa mi noče pomagati... Morda mu je dovolji moja bolečina...“ — Ustrašila se je svojih misli, jih s silo prepodila odsé, sklenila prste še močnejše ter pritislila roke na izsesane, posušene grudi; — solze so se ji ulile, da so padale skoraj curkoma na tla, upijale vase prah, ki je bil po tleh in se izpreminjal le v drobcene kepice blata, ki so se naglo sušile, kakor bi sijalo nanje poletno sonce. Iz bolniške sobe se je začul šumot posteljnine, škripanje postelje in premikanje bolnika. Planila je pokonci, metala pogled od Kristove podobe k vratom bolniške sobe ter stala zbegana na mestu, kakor bi ne vedela kaj naj napravi. — Sunkovito dihanje se je začulo in hropenje, pa taki vzdihi, da jo je silni val joka zopet vrgel pred Krista. Še z večjim zaupanjem se je zagledala v Njegov obraz in Ga prosila za zdravje svojemu otroku, — naj mu prizanese, naj mu da znova moč, da je ne bo strah življenja. — Ampak kaj, — le kaj, ko pa prošelj siromaka nihče ne usliši! — Življenje bolnika je polagoma ugašalo, treslo se mu je že na ustnicah in se trgalo od telesa, z zadnjimi močmi je še zaklical:

„Mati, mati, pomagajte!“ —

In ona je prihitela, kakor bi mu res lahko pomagala. Zgrabila je steklenico z zdravili, ter mu jih hotela vlti v usta, a je odkimal. Trdo je stiskal zobe in gledal nekam daleč, nekam ven, bogve kam. Stresla ga je za glavo, jo vzdignila ter mu pogledala v oči. Bile so velike in svetle, strah in bolečino je videla v njih, da se je vse tisto oprijelo še skoraj nje. „Bog moj, zdaj mi je sila!“ je dejal nekoliko mirneje in pokimal z glavo, da bi potrdil svoje besede. Njej se je zdelo, da mu oči postajajo vedno debelejše in da lega nanje jasen stekleni lesk, ki se še od trenutka do trenutka stopnjuje. Na čelu so se mu prikazale potne kaplje, ki mu jih je brisala, kakor bi prav one vlekse nase smrt. — Okrenil je glavo k njej ter jo pogledal; nekam v dušo ji je zapičil pogled, da ga je skoraj začutila v njej; in dolgo jo je gledal mirno, jasno, kakor mesec z neba, ko pa je videl curke solz, ki so ji polzeli po ličnih gubah, je rekel: „Ne jokajte mati! Tam ne bo hudo, zdaj sem začutil, da ne bo... Tu je slabše... Tam ni krivic, — ni hudobnih ljudi, le dobrota je in veselje. Ne jokajte, nič ne pomaga.“ Poslušala ga je, se zamislila v njegove besede, jih pretehtala v svoji utrujeni glavi in je spoznala, da ima fant v resnici prav, ali kaj, ko se človek ne more brzdati, saj teko solze same od sebe.

Minuto in še dalje ji je plesalo po glavi vse to o krivicah, o onostranstvu in o tem, da smrt ne čuje prošelj, ampak človek je tako iz sebe, da se oprime sleherne biljke, ne da bi kaj mislil. Zazdelo se ji je, da se je v njej naenkrat nekaj podrlo — pretrgalo,

nekaj velikega, svetlega in se spremenilo v nič, — tak občutek jo je spreletel, kakor bi sredi pomladi zapihali zimski vetrovi. „Prav je dejal, vse je zastonj... vse!“ je istisnila iz se. „Umiramo, kakor bi bili črvi...“ Vzravнала se je, solze so ji nehale teči in v grlu jo je popustilo. Nekam lagodneje so ji drsele misli skozi otrdele možgane in dokopala se je do ugotovitve, da se smrt prav za prav ne ukloni pred nikomer, da je edina gospodarica življenja, ki se ne uda niti Bogu, ki ne sluša niti njegovih ukazov, zakaj kljub vsemu ni mogla verjeti, da bi Bog ne uslišal njenih prošenj.

Ob štirih popoldne je Liza Košenjak zatisnila oči sedmemu otroku, zadnjemu, najljubšemu; dolgo je posedela pri mrliču in ga gledala. Bolezen ga je razgrizla in izpila, da ga ni ostalo nič razen kosti in kože; zdelo se ji je, da ga tudi znotraj ni veliko, da je izpljuval v teh tednih vse, saj je kašljal, da se je moralo v njem vse pretrgati. Pokrižala ga je, mu položila roko na čelo in zdelo se ji je, da čuti, kako mu leze po žilah smrt, počasi in hinavsko, kakor bi jo bilo sram, da ji je ubila poslednjega otroka. V sobi je bilo tiho, le muhe so brenčale, zletavale s stene na steno, časih pa je katera priletela celo mrliču na nos, zlezla vanj ter brenčala po njem, dokler je ni prepodila.

Zunaj je lezlo sonce proti zahodu, rdečilo je obzorje in razrivalo oblake, ki so mu hoteli zaježiti pot. V drevju je pošumeval veter, trgal listje z vejevja in ga vrtinčil po zraku, da je padalo na zemljo daleč od rodnega drevesa. Nehote ji je splaval pogled ven v jesensko popoldne in spomini so jo zajeli. Pustila jim je, naj se podijo po glavi, naj plešejo ter ji odgrinjajo zastor pred tistimi njenimi davno zavrženimi doživljaji. Zdaj, ob smrti poslednjega otroka, jih bo priklicala znova v življenje. V duhu bo preletela svoje življenje še enkrat, da se bo še enkrat ogrela ob tistem kosmu topline, ki jo je obsijala, potem pa se naj zgodi kar se hoče, naj se podre svet, naj se zruši v prah, prav vse, njej je vseeno, zanjo itak ni več ničesar, kar bi ji delalo svet prikupljiv. Preteklost je bila še v njej; čutila jo je še, saj ni mogla iti mimo, ne da bi ji pustila topel spomin, ali iskala je ni do te ure, zato je mislila, da je ni v njej. Preteklost je čutila, bodočnost pa bo šla mimo nje, kakor tenja, da še vedela ne bo zánjo, zakaj če je človek sam in zapuščen, ne gleda naprej, le nazaj mu uhaja oko, da bi se posvetilo ob tem, kar je bilo.

Od nekod se je pritepel metulj; veter ga je gonil sem in tja, da je trepetal in se plaho zaletaval v stebila ovenelih rož, potem pa je priletel na okno, sedel na okvir, potresaval kreljuti in migal s tipalkami, kakor bi tudi on čutil smrt, nato pa se je dvignil in odletel. Gledala je za njim, dokler ji ni zginil z vida in rekla si je, da bo umrl tudi on, da bo umrlo vse, morda ves svet, vse življenje, — ne-

nadoma bo nehalo dihati, smrtne strage mu bodo sedle na čelo in nikoli več ga ne bo nihče obudil k življenju. — „Saj je tudi zunaj smrt!“ je dejala nenadoma ter stopila k oknu, kakor bi odkrila nekaj novega, neznanega in strašnega. Pogledala je ven in videla je orumenelo naravo, borečo se s poslednjimi močmi za obstanek, a menda brez uspeha, ker je vse omahovalo pred neko skrivnostno silo, ki je visela v ozračju; vse se je otesavalo življenja in umiralo, zdaj se je usulo cvetje jesenskih rož na vrtu pod oknom, da je golo steblo zanihalo po zraku ter vztrepetalo, kakor bi se vilo v poslednjih krčih, potem pa je odletel zadnji list s trsa, se povlekel po tleh, zašumotal in obležal mirno. Na brezlistno drevje so sedale vrane, kljuvale so se ter podile druga drugo z vejevja, kakor bi se sovražile, potem pa so se dvignile in odletele v gozd, kjer so se skrile med smrečje. „Jezus, kako žalostno je zunaj, kakor bi bila to moja duša,“ je pomislila, sedla znova k mrliču, ga poljubila na čelo ter se zamislila v svojo minuloost.

Mirno in počasi so ji začeli polzeti po spominu dogodki vsega njenega življenja, upi, načrti in vélika pričakovanja, ta dan pa je ležalo pred njo vse razbito, žalostno, poteptano in golo, kakor jablani zunaj. Poročila se je s Tomažem, ki je bil delaven človek, da je imel leto in dan ožuljene roke; z lastno pridnostjo sta se dokopala do grunta, ki je lahko redil nekoliko večjo družino, do dveh parov krav, ter še do tega in onega. Vse je šlo po sreči: krave so se telile, kakor bi ležal božji blagoslov stalno nad njimi, njive so rodile obilo, da se je dalo tudi kaj malega prodati in spraviti za hude čase, ali tista blagoslovljena leta so se nekam zgubila, kakor bi jih popila zemlja, kakor bi jih bil Tomaž odnesel seboj na vojsko; taka stiska je zavladala, da so jo otroci kleče prosili kruha, a kaj, ko ga ni bilo, zakaj zemlja je postala jalova, kakor bi zamerila ljudem, da se koljejo.

V tistih časih se je vse nekam spremenilo, se zaklelo zoper človeka in ga prikrajševalo, da bi mu plačalo zlobo, s katero je prelival kri, in ni se hotelo več urediti.

Po treh letih je prišel Tomaž z vojske, ali kak, Kristus, kak! — Kakor bi tam moral vlačiti pljug. Še spoznala ga ni prvi hip, in otroci so bežali od njega, kakor bi bil strah. Vsega, kar je imela dobrega, mu je nasula v naročje, da bi se popravil, da bi ozdravel in kazalo je, da bo, ali kaj pomaga vse skupaj, če je smrt v kosteh, če se reži iz oči in gleda iz ust! Toliko je bil, da je rodila še tri po vojski, pol leta po rojstvu zadnjega, pa je umrl, — pobrala ga je jetika.

Takrat se je vse poslabšalo; zaobrnilo se je nekam nazaj, ji žulilo pleča in izsesavalo kri, da bi skoraj omagala, a toliko ljubezni

do otrok je bilo v njej, da je prenesla vse, in še več bi, ko bi ji naložili, zakaj zdelo se ji je, da se bo vse popravilo, ko doraste deca. A se ni popravilo. Takrat so prišli nad kmetije še hujši časi, rubežni, plačila, dajatve, da so se zamajali grunti, pri Košenjakovih pa je obolela hčerka in bilo ji je treba zdravnika, ampak pomagalo ni nič, mesec dni po zdravnikovem prihodu so jo zagrebli. Od takrat se pogrebščine v njeni hiši niso več nehale, kakor da je jetika prišla v zemljo, ki jih hrani. Da, velikokrat se ji je zdelo, da je jetična tudi zemlja, zakaj shujšala je, se potegnila skupaj in neplodna je bila kakor vrag. — Tako so ji šle misli dalje, mimo samih žalostnih doživetij, le tu in tam je začutila božajočo milino česa toplega, lepega, a tako malo je bilo tega.

Vzdignila se je ter zopet stopila k oknu. Veter je še bezljal preko brezlistega drevja, pri sosedu so se zapikavali vrabci v slamnati zatrej, pod Ostragovo pa so orali praho; za orači so se vlačili zgarani otroci, v canje so nabirali krompir, ki se je pokazal na brazdah, po ozarah pa se je sprehajala vrana, časih je skočila na brazdo, kljunila po črvu ter ga goltaje požrla, potem pa se je odzibala dalje, časih pa je zakrakala, da se je vzdramil celo pes, ki je ležal sredi njive, jezo zalajal, kakor bi bil nevoljen na njeno krakanje, skočil za njo in jo spodil.

V cerkvi je zazvonilo. Otožno in bolestno se je vleklo zvonjenje preko vasi. Prisluhnila je. „Srednji je začel, ženska je. — Jezus, kaj bo iz tega! Umirajo drug za drugim... Saj bo izumrlo vse... Vse bo pobrala jetika, — vso vas, vso občino in še dalje, — morda ves svet, če se kaj ne popravi... Tako ne pojde dalje!“ S pogledom je šla preko vasi od hiše do hiše in zazdelo se ji je, da še nikoli ni videla, da gleda jetika prav za prav iz sleherne bajte. Do zdaj se je čudila, od česa jih toliko pomre. Dan za dnem klenkajo zvonovi, dan za dnem se čujejo s pokopališča mrtvaške pesmi in molitve; mislila je, da je vse to tako, nekam slučajno, namenjeno in razumljivo, zdaj pa je spoznala, da bi se dalo preprečiti, da bi se jetika, ki diha iz teh slamnatih bajt, dala zatreti. Ali kaj, ko pa je vse gluho za prošnje! „Delaj in molči, ne gre ti slabo!“ Tak odgovor dobi človek, ako česa prosi. „Ko bo izumrlo pol vasi, ko bo grobov toliko, da človek ne bo mogel preko njih, tedaj bodo morda verjeli, da kmetu ni dobro,“ je pomislila. „Jaz bom zagrebela zadnjega, Valentinovi imajo še dva, ki menda tudi ne bosta ostala, potem pa Plahometovi, Martinovi... sama jetika. Kristus, saj povsod umirajo, kakor muhe jeseni!“

Sever je zapihal, zažvenketal s šipami, da se je stresla in se plaho ozrla okrog, gotovo je mislila, da straši, ko pa je spoznala, kaj je, se je skoraj nasmehnila svoji strašljivi naturi in šla k sinu. Še enkrat

je vzela v svojo raskavo dlan prste njegove roke, ki so sineli in postajali hladni, in obstala je pred njim, da bi se ga nagledala za vse življenje. Še enkrat jo je stresel jok, še enkrat so jo zapekle v očeh solze, ampak ne samo radi mrliča, ki je ležal pred njo, ne radi tega, čigar hladne prste je držala v roki, radi vsega hudega, kar počiva nad kmetijami, radi krivic in gorja, ki ga noče biti konec, kakor bi Bog pozabil na ljudi.

Upihnila je svečo, ki jo je bila prižgala, ko je umiral; s predpasnikom si je obrisala solze in je šla, da bi obvestila ljudi o smrti v hiši. Roke so se ji tresle, ko je iskala kljuko, lice pa se ji je obogatilo za nove, še globokejšje in izrazitejše gube, da je izgledala deset let starejša; in sključila se je v dve gube, podrsavala z nogami po podu, kakor bi jih ne mogla vzdigovati. „Kristus, kako je ta smrt Lizo vzela!“ so pravili sosede, ko so videli, kako gre. „Menda bo šla kmalu za otroci.“

* * *

Mirno jesensko jutro je bilo, ko so pokopavali Košenjakovega Franca. Veter se je nekam unesel, oblaki so se razvlekli in razkadili, da je bilo nebo jasno in lepo kakor jezerska gladina. Po pokopališkem grmovju so se podile senice, za grmovjem pa so se kokodakaje čudile kokoši, ki jim ni šlo v glavo, kaj delajo pogrebci na pokopališču sleherni dan, stezale so vratove in bliskale z očmi po ljudeh, potem pa so šle dalje, brskaje po listju.

Duhovnik je odmolil pogrebne molitve, pevci so odpeli žalostinko, potem pa so se vsi razkropili, le Liza je ostala. Strmela je v sinovo poslednje domovanje brez solz, brez joka, da je pozabila na vse okrog sebe. Ko se je vzdramila in ozrla, je opazila, da je sama, da so šli vsi in začutila je, kako malo pomeni prav za prav človek, ko gre mimo ljudi njegova žalost, ne da bi se jih oprijela, ne da bi ga podprli s tolažbo. „Morda je boljše tako,“ je pomislila, „saj bi se sicer morali tolažiti dan za dnem, ker gre smrt od hiše do hiše... Laže se prenese udarec, če ni ljudi, ki še doprinašajo k žalosti...“ Pokleknila je, vzela v roko ilovnato grudo, jo poljubila, vrgla v grob, da je zabobnelo, ko je udarila ob krsto, in dejala je: „Ti si se rešil vsega težkega, kar je nad svetom, ali meni odslej gorje!“ potem pa je šla počasi domov. Preko praznih polj je potegnila rahla sapica, se ji zapletla v konce črne rute, v gube jank in jih potresavala, daleč nekje so zakrakale vrane, divje in grdo, kakor bi vozile sneg, nad faro pa so plavali glasovi mrliškega zvona, zakaj pogrebi se še menda ne bodo nehali.

J. Malenšek:

Pravljica o gozdnem možičku

Blizu neke vasi je bilo nekdamj lepo mestece. Ljudje so živeli srečno in veselo. Polje jim je rodilo vsega v izobilju in senčnati gozdovi so obdajali mestece ter pošiljali poleti prijeten hlad čez planjavo. V teh gozdovih je kraljeval gozdni možiček z rdečo kapico na glavi. Ljudem je bil zelo naklonjen. Čuval je letino in jim pomagal pri delu. Prikazoval se je navadno ponoči ali pa v gozdu na samotnem kraju in le, če je pretila ljudem nesreča. Tedaj jim je vselej svetoval in ljudje so se lahko izognili vsem nevarnostim.

Prigodilo se je pa, da je šel некоč čevljar z vrečo na rami v gozd po drva. Za hrastom ob križpotju zagleda možička, ki se je zamišljen igral z rumenimi cekini. Videč zlate rumenjake, se jih čevljar polakomni in vrže vrečo čez možička ter ga ujame. Prisvoji si tudi ves zaklad. Vesel se vrne nato domov. Prišedši v svojo hišo, priklene možička ob težko hrastovo mizo. Novica o zakladu se je raznesla po vsem mestu. Trumoma so prihajali meščani k čevljarju in izpraševali možička po njegovih zakladih, a on je molčal. Vse molodovanje in pretnje niso pomagale. Odití so morali praznih rok, ne da bi zvedeli za zaklad.

Ko se je zvečerilo, je čevljar privezal možička še trdneje ob mizo, zaprl vsa okna in vrata ter se nato odpravil spat.

Tisto noč pa je nastala velikanska nevihta. Bliskalo in grmelo je, da je človeka obhajala groza. Vihar je divjal, lomil drevje in odnašal strehe. Vlila se je grozna ploha. Rzasajalo je tako, kakor bi vse peklenščke spustil iz pekla. Preplašen se sedaj dvigne čevljar iz svoje postelje in pogleda, kaj je z možičkom. A ta je izginil brez sledu. Tam pa, kjer je stala hrastova miza, je ležal velik kup tresk. Medtem pa je gorski potok vedno bolj naraščal in poplavlil vse mestece. Vsi ljudje so našli žalostno smrt.

Voda je le polagoma odtekla in ko je popolnoma usahníla, ni bilo o mestecu nobenega sledu. Na mestu rodovitnega polja se je razprostírala gola pustinja.

Po dolгих stoletjih je nastala na istem mestu spet vas in pravijo, da je še pred nedavnim časom potegnil neki kmetič pri oranju zlat križ od prejšnje cerkve iz zemlje. Cerkev sama pa se je pogrezníla tako globoko, da nihče ne more več do nje.

Naše blago in naše cene

PŠENICA IN PŠENIČNA MOKA.

Letošnja žetev pšenice je bila v nekaterih krajih naše države enaka lanski, v drugih pa je nazadovala za 20 do 30%. Cene so se takoj po žetvi dvignile za 10%. „Prizad“ izvozno društvo, je dvignilo ceno pšenici na 1.70 Din in več za kg.

Ker pa so veleposestniki in spekulantlanti v Banatu pričakovali še večji porast v ceni, niso nudili pšenice, zato je bilo povpraševanje po njej večje in so cene poskočile na 1'80—1'85 za kg. „Prizad“ je izvozil ca 15.000 vagonov pšenice. Paralelno z dviganjem cen pšenice se je dvigala cena tudi pšenični moki.

Letošnje cene moki so za ca 15% višje od lanskih.

Pred ca 14 dnevi se je ustavil dvig cen pšenici in moki. Zadnje dneve pa se opaža rahlo popuščanje cen, iz česar se da sklepati, da je na svetovnem trgu dovolj pšenice in da je popraševanje po naši pšenici v inozemstvu padlo, radi česar je bil „Prizad“ prisiljen znižati ceno pšenici. Tudi moki se bo cena nekoliko znižala.

KORUZA.

Koruze smo letos v naši državi pridelali nadvse pričakovanje, vendar pa so cene koruzi višje od cen v lanskem letu.

Posebno popraševanje pa je bilo zadnje čase po stari koruzi, zato so bile cene visoke in čvrste.

Zaloge stare koruze so pošle in se dobi sedaj le umetno sušena koruza (sušena v sušilnicah), ki pa je cenejša od stare. Naravno sušena koruza letošnjega pridelka še ni v prometu, ker še ni popolnoma suha in obstoja nevarnost, da se vsled vlage na transportu pokvari, to je „vname“.

Naši člani niso znali razlikovati vrednosti stare koruze od nove, zato smo dobili nekaj pritožb, da prodaja zadruga koruzo za 0'10 Din dražje kot trgovci na

Jesenicah. Razlika je ta, da smo mi prodajali staro, dobro in suho koruzo, trgovci pa umetno sušeno koruzo novega pridelka.

KAVA.

Nakup in prodaja kave sta otežkočena vsled preobilice vrst, s katerimi razpolaga svetovni trg. Vsaka teh vrst, ki jih je nad 30, se razlikuje po barvi, okusu in aromi ter debelosti in obliki zrn.

Ni vedno najboljša tista kava, ki je po zunanosti lepe zelene ali rjavkaste barve ter enakomernih debelih zrn.

Kvaliteto kave spoznamo šele, če jo opražimo, ker se šele takrat vidi, koliko se je kava napekla in tedaj ugotovimo tudi njeno aromo.

Kave Perl, Portoriko, Santos, Rio itd. imajo svojevrstne okuse, ki nekomu prija, dočim drugemu ne, tako da je nabava večje količine kave otežkočena in ji zadruga posveča posebno pažnjo.

Zadnja nabava nove je bila izvršena pri naši Zvezi, ki nam jo je dobavila direktno iz Brazilije.

SLADKOR.

Sladkor vseh vrst prodaja zadruga brez vsakega dobička, a mnogokrat celo v izgubo; vsled tega so pritožbe nekaterih članov radi dozdevno previsokih cen sladkorja neutemeljene in izvirajo iz neinformiranosti.

Sladkor je strogo kartelski artikel; to se pravi, da drže vse tovarne enako ceno, ki jo kljub nabavi v veliki količini ni mogoče znižati. Plačilo sladkorja zahtevajo tovarne v naprej in mora zadruga mesečno izdati ca 500.000'—Din, vsled česar na obresti vložnega kapitala mnogo izgubi.

Članstvo navadno ne upošteva, da je treba pri naših prodajnih cenah sladkorja, ki so v pretežni večini nižje in le redko enake od privatne trgovine, odbiti

še povračilo, ki znaša na 1 kg sladkorja Din 0'80 do Din 0'90. Na ta način se lahko uverimo, da so naše prodajne cene sladkorja znatno nižje od cen privatnih trgovcev.

V poedinih primerih prodajajo nekateri trgovci, zlasti na deželi, sladkor pod nabavno ceno. S to nizko ceno, ki jim služi kot vaba, pridobijo včasih novega odjemalca; izgubo vsled prenizke cene sladkorja pa ne samo krijejo, temveč močno nadoknadijo z visokimi prodajnimi cenami drugih artiklov. Takih sredstev pa se naša zadruga ni in ne bo posluževala.

ROZINE.

Tudi pri nakupu rozin smo se glede kakovosti in cen obrnili na razne firme. Poslane vzorce smo pregledali in preizkusili, pri čemer smo ugotovili, da je cena rozin za 50% višja od lanske.

Kakovost rozin je bila različna, zato smo zbrali najboljšo vrsto, ki je bila sicer dražja, vendar pa je cena z ozirom na kvaliteto primerna.

SLIVE.

Letošnji pridelek sliv je tako glede kakovosti kakor tudi glede množine močno nazadoval. Cene suhih bosanskih sliv so se zato dvignile za ca 80%. Na porast cen so vplivali tudi izvozniki, ki so plačevali slive po vsaki ceni, samo da so jih dobili.

Ker je tudi prodajna cena suhih sliv letos jako visoka, smo se založili le z malo količino. Mesto sliv priporočamo članom suhe hruške, katerih kvaliteta je prav dobra, prodajamo pa jih skoro za polovico ceneje.

JABOLKA.

Založili smo se letos povečini z zimskimi jabolki mošančki, ki nikdar niso debela (debelina znaša od 50 mm naprej), so pa zdrava obrana in sortirana, ter bodo v dobri shrambi ostala zdrava tudi preko zime.

Člani, ki reflektirajo na jabolka v naših prodajalnah, naj z nakupom ne odlašajo, ker je zaloga majhna.

KROMPIR.

Zadruga je nabavila ca 10 vagonov krompirja, po večini gorenjskega in to samo za člane, ki so ga naročili.

Praksa nas je izučila, da ne smemo držati čez zimo velike količine krompirja, zlasti letos, ker je krompir vsled obilnega dežja podvržen gnitju, posebno v nesuih kletih.

Ker zadruga nima primernih suhih kletnih prostorov, bo nabavljala krompir v zimski seziji le v manjših količinah.

ČEBULA — FIŽOL.

Ta dva poljska pridelka sta proti pričakovanju obdržala skoro iste cene kot v preteklem letu. Nakupna cena čebule je bila letos v mesecu septembru celo nižja kot cena krompirja. Čebula je letos po zunanjem izgledu lepa in debela, vendar pa je obilna vlaga v času rasti vplivala, da blago močno gnije.

Pri izbiri fižola pa je treba velike paznje, ker je skoro ves letošnji pridelek vsled trajnega deževja rjav in droben. Zadruga je kupila večjo količino zdravega, na roko prebranega fižola.

ZELJE.

Vse letošnje leto so gosenice uničevale zelje, ohrovt in drugo zelenjavo in smo mislili, da zelja letos sploh ne bo. Proti jeseni pa so gosenice skoro povsem izginile; pokazalo se je takoj izboljšanje v rasti in zelje se je pričelo razvijati v glave. Kljub temu pa je bila tržna cena zelja v glavah jako visoka, t. j. 1'20 do 1'50 Din za kg; kislo zelje pa se prodaja po Din 3'— do Din 4'— za kg. Iz omenjenega je razvidno, da se je cena zelju letos dvignila v primeri z lansko skoro za 100%. Na trgu se prepričaj, da je zelja dovolj, le cene so previsoke.

MALINOVEC.

Zadruga je letos sama izdelala pristen malinovec iz malin, ki so nam jih dobavili člani iz okolice Bohinjske Bistrice.

Malinovec kakor tudi sok za kuhanje malinovca Vam nudi zadruga po ugodni

ceni. Poudarjamo, da je naš malinovec naraven, pristen in domač izdelek, ki se brez dvoma v kvaliteti razlikuje od tovarniškega blaga.

JABOLČNA MARMELADA.

Članstvu nudimo pristno domačo jabolčno marmelado, ki smo jo izdelali sami iz najboljših jabolk. Služila Vam bo v zimskem času, ko poide zaloga svežega sadja, kot najboljše nadomestilo jabolk in zdrav, kot najboljši dodatek k hrani vaših otrok.

MESNI IZDELKI.

Ker so se pred ca 8 meseci povišale cene prašičem in ni bilo izvoza za mast, so poskočile tudi cene mesnih izdelkov za ca 20%. Zanimivo je, da se je cena masti dvignila prav neznatno, kljub temu, da so cene prašičem porastle za ca 30%.

V času, ko večje tvrdke, pri katerih zadruga mesnino nabavlja, izvažajo mast po visokih cenah v inozemstvo in jim preostajajo vsled tega mesni izdelki, je mogoč nakup le-teh po znatno ugodnejših cenah.

V zadnjem času se opaža na sejmiščih rahlo popuščanje cen prašičev in goveje živine, kar pa sedaj še ni vplivalo na padec cen mesnih izdelkov.

DRVA.

Kakor vsako leto, tako smo tudi letos pričeli z nabavo bukovih drv že v pomladi.

Razpisali smo dobavo drv v časopisju in obenem tudi vse stare dobavitelje pozvali, da nam javijo količino in ceno drv, ki jih imajo na razpolago.

Na podlagi prejetih ponudb smo zaključili nakup drv ca 30% dražje kot v

letu 1936, ker so se cene radi izvoza v druge dele naše države in v inozemstvo zvišale.

Drva so nam dobavitelji pošiljali mesečno v določenih količinah, ki so bile sproti članom razprodane, tako da smo bili celo poletje in jesen brez večje zaloge. Letos smo prodali ca 30 vagonov drv več kot v istem času lanskega leta.

Že v mesecu septembru smo opazili, da bo nastalo pomanjkanje drv, zato smo ponovno razpisali dobavo, kar pa ni rodilo zaželenega uspeha, kajti posestniki in prekupčevalci so drva prodali v Zagreb, Subotico, Beograd in Italijo po znatno višjih cenah kakor pa jih je zadruga mogla nuditi.

Pred kratkim smo prejeli nove ponudbe po cenah, ki so za 100% višje kot v preteklem letu, kar pa nismo mogli akceptirati, ker takih cen naši člani ne zmorejo.

Neprilike nam dela tudi slaba kvaliteta drv. Vsled obilnega deževja v letošnjem poletju se drva niso mogla povsem osušiti; drevesni sok se je pričel razkrajati in drva so postala preperela; zlasti se to pojavlja pri blagu, ki je ostal predolgo v senčnem gozdu. Vsled tega smo bili primorani, da smo skrajno slaba drva stavili dobaviteljem na razpolago in to v 10 primerih (10 vagonov). Taka že preperela drva pa so ti dobavitelji po isti ali še višji ceni z lahkoto prodali v Ljubljani.

Za prihodnje leto si je zadruga že zagotovila ca 800 m³ bukovih drv po primerni ceni s tem, da je kupila stoječi les, se pogodila s sekači in vozniki tako, da bodo dostavljena drva na postajo cenejša kot pa ona, ki jih nudijo v nakup razni dobavitelji.

TA-TA, ZADRUGE IN TRGOVCI.

V znak protesta, ker je vlada veleblagovnicam dovolila obratovanje, so imeli trgovci v Ljubljani in drugod 2 dni svoje trgovine zaprte. Tedaj so mnogi naši člani želeli vedeti, kaj bo storila zadruga, ali se bo postavila na

stran konsumenta, ki so mu dobrodošle tudi veleblagovnice, ali na stran trgovcev, ki so iz umljivih razlogov proti njim.

Trgovci imajo prav, če se borijo proti invaziji tujega, izrazito židovskega kapitala, ki mu sledijo vedno

prav tako izrazito židovske metode. Kdor jih pozna ali je čital o teh metodah, n. pr. v knjigi H. Forda „Der internationale Jude“, ne bo šel mirno preko pomislekov, ki so jih trgovci ob svojem nastopu proti veleblagovnicam izražali. Trgovci tudi pravilno naglašajo, da je zločin nad našim domačim ljudstvom, če nekateri veleobrati plačujejo svoje nameščence n. pr. mesečno po Din 400—, in da na ta način lahko svoje blago ceneje prodajajo.

Ko smo zasledovali boj trgovcev proti Ta-ti, pa smo morali na žalost nekoliko podvomiti o iskrenosti njihove borbe proti tujemu kapitalu in za zaščito domačih uslužbencev. Spomnili smo se namreč kongresa v Beogradu dne 25. 5. 1937, kjer so trgovci zahtevali, da se mora kreditnim zadrugam prepovedati, dajati za vloge večjo obrestno mero ko 1% izpod obrestne mere, ki jo dajejo banke. Namen je bil jasen: uničiti domače kreditne zadruge; ljudje naj ne nosijo svojih prihrankov vanje, temveč v zavode, ki imajo lepa imena, pa jim ni nič do tega, če spravljajo naš denar v inozemstvo.

Poglavja o zaščiti domačih uslužbencev se samo dotaknemo. Kako nekateri trgovci plačujejo svoje uslužbence, vemo; sistem obratovanja z vajenci tudi poznamo.

Trgovci so metali Ta-to in zadruge v en koš, stalno oba napadali v eni sapi, in tako ni čudno, če nam manjka vera, da jim gre samo za obrambo države pred invazijo tujega kapitala in za socialno postopanje z uslužbenci. Zato nam tudi ne smejo zameriti, če se nam vsiljuje vtis, da jih vodi v borbi zoper Ta-to predvsem to, kar jih vodi v borbi proti zadrugam.

Ni pa nam nesimpatična borba trgovcev proti vsem izrastkom in zlorabam kartelstva. Prav je, da skušajo razkrinkati delovanje raznih kartelov in slamnatih mož-domačinov, ki se

prodajajo za skledo leče, da fungirajo kot upravni svetniki tujih družb, ki smatrajo našo državo za kolonijo.

ČLANOM JESENISKE PRODAJALNE.

Bližata se Miklavž in Božič. V ta namen Vam nudi prodajalna na Jesenicah poleg vsega specerijskega blaga tudi nekaj drugih artiklov za zimo, zlasti pa praktična darila za Miklavža in Božič. Če želite toplo posteljnino, si nabavite prvovrstne flanelke. Dobite pa tudi barhand, kotenino, platno, šifon in tisk za predpasnike. Od galanterijskih predmetov vam nudimo damske in moške nogavice, moške dokolenke in otroške nogavice v raznih barvah in kvalitetah. Nadalje imamo na zalogi tudi robce, moške naramnice, copate in še mnogo drugih predmetov, ki bi prihajali v poštev kot praktična darila.

Tudi porcelan si lahko nabavite, kot krožnike, porcelanaste sklede, skodelice za kavo, servise in slično. S kuhinjsko posodo smo prav dobro založeni kakor tudi z jedilnim priborom, tako da imate prav lepo izbiro.

V zimskem času skoraj vsak železničar, ki je izpostavljen mrazu, pogleša požirek tople kave ali čaja, v ta namen si nabavite prvovrstno termos-steklenico, s katero boste gotovo zadovoljni.

Obiščite prodajalno na Jesenicah, če vam pa tega ni mogoče, se poslužite ugodnosti in naročajte blago z mesečnimi naročili.

ČLANSTVU!

Nadzorni odbor dobiva s strani članstva anonimne pritožbe glede poslovanja v zadrugi. Vse take pritožbe brez podpisa člana so popolnoma iluzorne in brezpredmetne, ker jih nadzorni odbor ne more obravnavati.

Nadzorni odbor je hvaležen za vse kritike in pritožbe, osobito one, ki prihajajo s proge, toda nihče naj se se ne sramuje, če stvarno kritizira

ali se konkretno pritožuje, da se pod svojo pritožbo tudi s polnim imenom podpiše. Le na ta način bo nadzornemu odboru omogočeno uspešno delovati v prid zadruga.

Vsi anonimni dopisi pa pojdejo v bodoče v koš.

Nadzorni odbor.

ZAHVALA.

Dne 31. avgusta t. l. je umrl moj soprog g. **Ostrež Jože**, služitelj na postaji Zalog, vsled nezgode, ki se mu je pripetila pri vršenju njegove službe. Pokojni soprog je bil član Kreditne zadruge uslužbencev državnih železnic v Ljubljani in je vlagal mesečne zneske na račun **trajne štednje**.

Kreditna zadruga uslužbencev državnih železnic v Ljubljani mi je izplačala ob tej priliki trajno štednjo v **dvojnem iznosu**, za kar se ji tem potom najtopleje zahvaljujem in jo priporočam tudi drugim uslužbencem.

V Ljubljani, dne 25. oktobra 1937.

Ostrež Antonija, vdova, Zalog X.

REJEC MALIH ŽIVALI ŠT. 11,

je izšla in prinaša sledečo vsebino: Suho in mešano krmljenje jajčaric. — Rejec plemenskih kokoši. — Reja golobov. — O kunčjih kožicah. — Kako nastajajo kunčje pasne. — Telegonija v kunčjereji. — Navodila za mesec november. — Uporabnost koz in kozlov v plemenske svrhe. — Razstava kanarčkov. — Sovražniki ribjega zaroda. — Srnaček Fip. — O angorski preji. — Pomarančne in limonine lupine. — Društvene vesti. — Drobiž. — Po tujem svetu. — Književnost. — Dopisi. — Rejski striček. — Za smeh in kratek čas. — Tržne cene. — Vsak mesec ena. — Mali oglasi. List je glasilo Zveze društev rejcev malih živali v Ljubljani, Karunova ul. 10. Letna naročnina je Din 30.—.

VSEM ŽELEZNIČARJEM!

Naša Nabavljalna zadruga je v Gozdu Martuljku postavila krasen mladinski dom, kjer se mladina za malenkostne stroške lahko okrepi zdravje. Ni pa vsem otrokom in ob vsakem času prikladen gorski zrak, pač pa toplo, milo podnebje, kakor ga nudi naša obala. Da se omogoči ceno in zdravo bivanje tudi ob sinjem Jadranu, je naša ljubljanska Kreditna zadruga iskala primeren kraj in pri svojem poizvedovanju odkrila diven kraj v Dalmaciji, in to na polotoku Pelješcu v malem naselju Viganju, ki spada v občino Orebić. Je to edinstvena točka na našem Primorju, kjer rastejo razen oljk, lavorik in rožmarina tudi pomaranče, limone, rožiči, mandeljni in celo dateljni. Kot prav posebno prednost moramo omeniti, da ima Viganj sladko vodo, kar je za našo obalo velika redkost. Bivanje oziroma letovanje je možno skozi vse leto, ker ne pade temperatura nikoli pod 10° Celzija.

Vso oskrbo bi imela deca v bivšem samostanu tik ob morju. Samostansko posestvo ima v najemu gospodinjstva šola Izseleniškega društva v Zagrebu, ki bi skrbela za našo mladino.

Pa ne samo za mladino, tudi za odrasle je v Viganju primeren kraj za oddih. Ni hotelov, pač pa so na razpolago lepe in čiste privatne sobe, za hrano pa skrbi gospodinjstva šola.

Stroški za dan in otroka z vso oskrbo znašajo din 16.—, za odrasle pa hrana din 25.— in postelja din 10.—. Odplačevalo bi se lahko tudi v mesečnih obrokih po kreditni zadrugi.

Kdor se hoče poslužiti teh ugodnosti, naj to sporoči na naslov: Kreditna zadruga drž. žel. v Ljubljani, Pražakova ulica.

V prihodnji številki Zadrugarja bo mo o stvari napisali še kaj več.

„Zadrugar“ izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Kolodvorska ulica št. 39. — Tisk J. Blasnika nasled.

Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Poslužite se **ugodnega** nakupa **ostankov**

od 24. novembra do 24. decembra 1937.

Naročila in reklamacije

Člane s proge naprošamo, da pošiljajo naročilne liste s knjižico kar v zaboju ali pa tako, da jih prejmemo istočasno z embalažo. Primeri se večkrat, da prejmemo naročila tedaj, ko je bila roba za dotično progo že odpremljena. V takih primerih bomo primorani zaračunati članom polno tovarnino. — Specijelno prosimo ljubljanske in mariborske člane, da prilagajo k večjim naročilom mlevskih izdelkov sigurno platnene vrečice. Večjih količin robe ne moremo dajati v papirnate vrečice, ker se pri prenašanju rade trgajo ter nastanejo zaradi tega nepotrebne reklamacije. Če platnenih vrečic nimate, jih takoj nabavite v zadrugi.

Dalje prosimo člane, da priložijo vsaki eventuelni reklamacniji, ki jo je točno pojasniti, tudi **originalni račun**, ker s tem pospešite rešitev.

Zadružna žel. menza

Nabavljalna zadruga priporoča tudi svojim članom z dežele **Železničarsko menzo**, ki se nahaja v Ljublj. dvoru, Pražakova ulica.

Cena kompl. A	kosila za neabonente	7'50 Din
„ „ A „ „	abonente	6'50 „
„ „ B „ „	„ in neabonirane	4'50 „
Večerja za abonente		5'50 „
„ „ neabonente		6'50 „

Hrana sveža obilna in zdrava. Člani z dežele in njih svojci dobe kosilo brez predhodnjega naročila.

Vodstvo žel. menze.

Uvedli smo **okraske** za božična drevesca

Prodaja manufakturni oddelek

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 22-41 IN 22-48

PRODAJALNE

Ljubljana:

Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 2248
Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 2641

Maribor:

Koroški kol., Frankopanska c. 34, telefon št. 2061
Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 11

Obračunske cene veljavne od 20. novembra 1937 naprej.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka Ogg	kg	3:50
„ Og	„	3:50
„ št. 2	„	3:30
„ št. 5	„	3:10
„ ajdova	„	4:60
„ koruzna	„	1:80
„ „ krmilna	„	1:50
„ pšenična krmilna	„	1:75
„ ržena	„	3:30
Otrobi, pšenični debeli	„	1:65
„ „ drobni	„	1:45
Zdrob, činkvantin	„	3:—
„ koruzni	„	2:50
„ pšenični	„	4:25

Testenine

Domače

Fidelini	kg	7:—
Krpice	„	7:—
Makaroni	„	7:—
Polži	„	7:—
Rezanci	„	7:—
Špageti	„	7:—
Zvezdice	„	7:—

Jajčne

Makaroni	kg	10:—
Polži	„	10:—

Jajčne v kartonih

Makaroni	kg	11:—
Špageti	„	11:—
Jajnine vseh vrst	„	17:—
A. C. „ „	„	18:—

Riž

Carolina	kg	11:—
Ia	„	8:—
Ila	„	7:—

Deželni pridelki

Čebula, domača	kg	2:—
Čebula, pražena „Cepo“	doza	6:—
Česen	kg	6:—
Pižol, prepeličar	„	3:50
Grah zelen,	„	10:—
Ješprenj	„	3:75
Ješprenjek	„	7:—
Kaša	„	3:75
Koruzna, debela	„	—
„ drobna	„	2:10
Krompir	„	—90
Leča, domača	„	5:—
Leča, Ia	„	11:—
Piča za kure	„	2:—
Ptičja hrana	„	8:—
Tropine, lanene mlete	„	2:40
Ječmen	„	2:—
Oves	„	1:90
Proso	„	2:10
Pšenica	„	2:40
Zelje kislo	„	3:75
„ „ v sodčkih bru- to za neto	„	3:25

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	14:—
Rozine, Ila	„	12:—
Slive, suhe, bosanske	„	9:75

Fige, dalmatinske	kg	5:50
Fige v vencih	„	7:—
Hruške suhe	„	5:—
Jabolka	„	2:50
Lešniki, tolčeni	„	38:—
Limone	kom.	—70
Mak, plavi	kg	14:—
Mandeljni, Ia	„	54:—
Orehi, celi	„	6:—
Orehova jedrca	„	20:—
Rožiči, celi	„	6:—
Rožičeva moka	„	6:—

Sladkor

Kocke	kg	15:25
Sipa, drobna	„	13:75
„ debela	„	13:85
V prahu	„	15:25
Bonboni	„	25:—
„ Fourres, Ia	„	40:—
„ „ Ila	„	30:—
Kandis	kg	23:—
Margo slad	„	44:—
Šumeča limonada	kom.	1:—

Sladkorni obeski za božično drevo
— po izbiri.

Sol

Fina	kg	4:—
Morska	„	2:75

Kava

Perl	kg	65:—
Portoriko	„	78:—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Otroški piškoti	zav.	15—
Ovomaltine, mala	doza	10:50
„ srednja	„	24—
„ velika	„	43—
Paradižniki, 1/8 kg	„	3:75
„ 1/2 „	„	8:50
Sir, Chalet, Ia	kom.	3:25
„ „ IIa	„	1:50
„ „ IIa	škatl.	7—
„ emendolski, Ia	kg	25—
„ Parmezan	„	75—
„ stiški	„	22—
„ trapistovski	„	20—
„ liptavski	„	25—
Soda, jedilna	„	20—

Pudingi in pecilni praški

Citronin prašek za puding	zav.	2:50
Čokoladna krema	„	3:50
Čokoladni prašek za puding	„	2:80
Malinov prašek za puding	„	2:50
Mandelnov prašek za puding	„	2:50
Pecilni prašek	„	1—
Pripomoček za vkuhanje	„	2—
Rumenilo	„	1—
Vanilijeva krema	„	3—
Vanilijin prašek za puding	„	2:50
Vanilin sladkor	„	1—
Zmes za šartelj	„	12—

Dišave

Cimet, cel in zmlet	zav.	3—
Ingver	„	3—
Janež	„	2:50
Kamilce	kg	30—
Klinčki (žbice), celi in zmleti	zav.	2:50
Korjander	„	2:50
Kumna	„	2:50
Lavorjevo listje	„	1—
„ zrnje	„	1—
Majaron	kg	55—
Muškatov cvet	zav.	3—
Muškatovi orehi	kom.	—50
Paprika, huda	zav.	3—
„ sladka	„	3—
Piment, cel in zmlet	„	2:50
Poper, „ „ „	„	3—
Vanilija v šibkah velika	kom.	2:75
Žafran	zav.	1—

Tekočine

Kis za vlaganje	l	3:50
„ nav., dvojno močni	„	3:25
„ vinski	„	5—
Olje, bučno	„	13—
„ italijansko	„	19—
„ namizno	„	14—
„ olivno Ia	„	19—
Francosko žganje, mala stekl.	10—	
„ „ srednja „	24—	
„ „ velika „	48—	
Brandy, à 0'17 l	„	—
„ „ 0'35 l	„	28—
„ „ 0'70 l	„	46—
Liker, Balkan, grenki	l	42—
„ „ sladki	„	42—
„ Pelinkovec	„	37—
„ razni	„	38—
Rum Ia, à 1/2 l	stekl.	34—
„ Ia, „ 1 l	„	58—
„ IIa, „ 1/2 l	„	22—
Esenca za liker	„	5—
Rumova esenca	„	8—
Žganje, borovničar, à 1/2 l	„	24—
„ brinjevec, „ 1/2 l	„	18—
„ slivovka, „ 1/2 l	„	16—
„ tropinovec, „ 1/2 l	„	18—
Vino, belo, štajersko	l	12—
„ cviček	„	10—
„ belo, dalmatinsko	„	8—
„ Opolo	„	8—
„ Prošek	„	20—
„ Vermut	„	26—
Malinovec, à 1/2 l	stekl.	14—
„ odprti	kg	18—
Malinov sok za kuhanje malinovca	l	8—
Radenska voda 14/10 l	stekl.	7—
„ „ 1/2 l	„	3:50
Rogaška voda 14/10 l	„	7—
„ „ Donati 1 l	„	6:50
Grenka voda Fr. Jožefova	„	11—
„ „ Palma	„	10—

Potrebščine za perilo

Mila

Benzit	zav.	5—
Hubertus, sivo	kg	10—
„ navadno	„	12—
„ terpentin	„	13—
Merima	„	13—
Sunlight	zav.	2—
Schicht, navadno	kg	13—
„ terpentin	„	14—
Zlatorog, navadno	„	12—
„ terpentin	„	13—

Pralni praški

„Ena“, milne luske	kg	35—
„Henko“ soda	zav.	3—
Lux	„	4:50

Perion	zav.	4:50
Persil	„	6—
Radion	„	5:25
Snežinka	„	4:50
„Tri,, soda	„	3—
Ženska hvala	„	2:50
Radost peric	„	2:50
Teksil	„	2:50

Druge potrebščine

Soda za pranje	kg	2—
Lug	„	3:75
Boraks	zav.	2:50
„ carski	škatl.	5:75
Škrob rižev	„	5—
„ „ „	zav.	1:50
Plavilo v kockah	„	2:50
Plavilni papir	„	1:50
Pralni stroji, leseni, mali	kom.	13—
„ „ „ vel. „	„	14—
Pralni stroji, pločev. mali	„	15—
„ „ „ vel. „	„	17—
Vrvi za perilo	15 m	
„ „ „	20 „	
„ „ „	25 „	
„ „ „	30 „	
„ „ „	35 „	
„ „ „	40 „	
Obešalniki za sušenje perila	kom.	20—
Ščipalka za perilo	„	—25

Cene
po
kvaliteti

Toaletni predmeti

Milo, Bobi	malo kom.	2:50
„ „ „ veliko „	„	4:50
„ Favorit	„	8—
„ 7 cvetic	„	7:50
„ Glicerini	„	5, 9
„ kopalno	vel. „	12—
„ Ideal	„	17—
„ Karbol	„	4—
„ mandeljnov	„	6:50
„ Marija	„	10—
„ Olivia	mali „	4:50
„ „ „ vel. „	„	7—
„ domače	„	4:50
„ Osiris	„	6—
„ otroško	„	8—
„ za roke	„	4:50
„ Speick	„	8—
„ za britje Ia	„	8—
„ „ „ IIa	tuba	3—
Cimean, „ „ „	„	6:50
Chlorodont, „ „ „	„	6:50
Doromat, „ „ „	„	8:50
Kalodont, „ „ „	stekl.	6:50
Odol	mala „	22—
„	sred. „	35—
„	vel. „	65—
Olje, orehovo, pristno	„	8—
Olje za solnčenje in ma- sažo	„	6—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Ustna voda Cimean . . . stekl.	18—
Kolonska voda . . . mala . . .	13—
„ „ . . . vel. . .	24—
Esenca za kolonsko vodo . . .	16—
Krema za kožo Cimean . . . doza	10—
Krema za kožo Elida nočna tuba	13—
Krema za kožo Elida dnevna . . .	12—
Nivea krema doza	10—
Uran „ „	10—
Parfum stekl.	16—
Puder Elida škatl.	10—
Vazelin doza	6—
Šampon „ zav.	3—

Potrebščine za čevlje

Krema, črna . . . mal. škatl.	5—
„ „ . . . sred. . .	6—
„ „ . . . vel. . .	12—
„ rujava	5—
„ rumena	5—
„ bela	5—
Mast za čevlje, črna . . .	4—
„ „ „ rujava . . .	4—
Belin zav.	2—
Olje za mazanje podplatov stekl.	8—
Krtače za blato kom.	4—
„ „ mazanje . . .	150
„ „ svetljenje . . .	12—
Vežalke, črne, kratke . . . par	125
„ „ dolge . . .	150
„ rujave, kratke . . .	125
„ „ dolge . . .	150
„ usnjene, črne . . .	2—
„ „ rujave . . .	2—

Razno

Brusači kom.	13—
Božične svečice kart	4—
Čudežne svečice	175
Celofan, papir zav.	250
Čistilo za parkete . . . mal. doza	10—
„ „ „ . . . vel. . .	20—
Črnilo stekl.	3—
Flit mal. doza	16—
„ „ „ . . . vel. . .	29—
„ s škropilko kart.	51—
„ škropilka kom.	22—
Grafit „	—50
Hobby, prašek zav.	4—
Hranilniki kom.	40—
Kadilo kg	30—
Kolofonija	7—
Kladiva za meso kom.	12—
Kolesa moška, kromir. . .	1450—
„ damska, kromir. . .	1550—
„ moška, poniklj. . .	1200—
Plašči za kolesa	55—
Zračnice za kolesa	17—
Krtače za obleko	16—
„ „ parkete	27—
„ „ ribanje	4—
„ „ „ la	5—

Krtače za roke kom.	250
„ „ roke, dvostr. . .	5—
„ „ zobe, male . . .	8—
„ „ „ velike . . .	12—
„Mali sadjar“ knjiga	5—
„Mali vrtnar“	5—
„Mala papiga Skobčevka“ . . .	8—
„Rejec malih živali“ . . .	6—
Metle, male kom.	7—
„ velike	1050
Metlice, otroške	550
„ za obleko	6—
„ „ posodo	150
Morska trava la kg	4—
Muholovci kom.	—75
Nagrobne lučke kart.	10—
„ „ v keram.	
lončkah kom.	375
Nočne lučke škatl.	2—
Obešalniki, mali kom.	250
Olje za šivalne stroje . . . stekl.	4—
Omela, bombažna kom.	32—
„ mala	12—
„ za parkete	24—
Omelčka za čiščenje ste-	
klenic 750 do 15—	
Pasta za peči škatl.	3—
Peharji, srednji kom.	4—
„ veliki	450
Peresniki	2—
Pergament papir pola	1—
Pesek za email posodo . . . zav.	1—
„ „ „ „ . . .	150
„ „ „ „ . . .	2—
„ „ „ „ . . .	250
Pile, trioglate srednje . . . kom.	5—
„ „ velike	550
„ plošnate, male . . .	950
„ „ srednje	11—
„ „ velike	13—
Platnene vrečice, male . . .	7—
„ „ sred.	950
„ „ velike	17—
Prašek za čiščenje zlata	
in srebra zav.	325
Prazne pušice kom.	5, 10
Predpražniki la 1450 do 49—	
„ Ila kom.	10—
„ Ila (slama)	4—
Prijatelj gospodinj (za šte-	
dilnik)	110—
Rahljači, brez ročaja . . .	12—
„ z ročajem	15—
Sidol zav.	550
Svitol	480
Sita patent kom.	20—
Snažilne gobice za po-	
sodo	150
Solnice, lesene	9—
Stručnice, male	6—
„ srednje	7—
Stručnice, velike	8—

Sukanec, bel, črn	
št. 10—12 valj.	450
Sukanec, bel, črn	
št. 16—36 valj.	350
„ 40—60	275
Sveče, dolge zav.	650
„ „ kom.	125
„ kratke zav.	650
„ „ kom.	—75
Svinčniki, navadni . . .	150
„ tintni	350
Šivanke zav.	150
Šmirkovo platno, belo . . . pola	150
„ „ sivo	2—
Šparklet steklenice . . . kom.	150—
„ patroni, polni . . .	450
„ „ prazni . . .	250
Sted Regulator obroči:	
160—220 mm	60—
230—240 „	75—
Sted Regulator plošče:	
18×12 col	115—
21×12 „	120—
Tepači, mali	8—
„ srednji	13—
„ veliki	18—
Umetno gnojilo kg	2—
Vim zav.	250
Vžigalice	10—
„ „ škatl.	1—
Zobotrebci zvez.	—25
Jedilni pribor, navadni,	Po
alpaka in kromiran . . .	izbiri

Kurivo

Drva, bukova, cela . . .	} po dnevni ceni
„ „ žagana . . .	
„ mehka v kolob. . .	
Premog, trboveljski, kosovec	Po
Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.	izbiri

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla, žarnice itd.

Naša prodajalna na Jesenicah, prodaja poleg špecerije tudi vse galanterijsko blago.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.